Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 14. července 2022 [1]

Věc C-201/19 P

Servier SAS,
Servier Laboratories Ltd,
Les Laboratoires Servier SAS
proti

Evropské komisi

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Trh s perindoprilem, který je léčivým přípravkem určeným k léčení kardiovaskulárních onemocnění – Dohody o smírném narovnání sporů týkajících se patentů uzavřené mezi laboratoří vyrábějící originální léčivé přípravky, která je majitelem těchto patentů, a společnostmi generických léčivých přípravků – Potenciální hospodářská soutěž – Omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu – Doba trvání protiprávního jednání – Pojem ‚jediné protiprávní jednání' – Pokuty"

Obsah

I. Úvod 4

II. Okolnosti předcházející sporu 5

A. Skutkové okolnosti 5

1. Subjekty dotčené v projednávané věci 5

2. Dotčené výrobky a patenty 6

3. Patentové spory týkající se perindoprilu a uvedení generických verzí perindoprilu na trh 7

a) Spory před EPÚ 7

b) Spory před vnitrostátními soudy 8

[1] – Původní jazyk: francouzština.

4. Dohody o smírném narovnání patentových sporů dotčené v projednávané věcí, uzavřené Servier se společnostmi generických léčiv . . . 8

a) Dohody uzavřené se společnostmi Niche/Unichem a Matrix . . . 9

b) Dohoda uzavřená s Teva . . . 9

c) Dohoda uzavřená s Lupin . . . 10

B. Sporné rozhodnutí . . . 11

C. Napadený rozsudek . . . 11

III. Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastnic řízení . . . 12

IV. Posouzení . . . 13

A. Ke zjištění protiprávního jednání . . . 14

1. Struktura a přípustnost argumentace společnosti Servier . . . 14

2. K potenciální hospodářské soutěži (druhý důvod kasačního opravného prostředku a první části třetího, čtvrtého a pátého důvodu) . . . 15

a) K dosahu patentů při analýze potenciální hospodářské soutěže . . . 15

b) K analýze skutečných a konkrétních možností společností generických léčiv vstoupit na trh navzdory existenci překážek . . . 16

1) K existenci dohody vylučující subjekty potenciálně vstupující na trh . . . 17

2) K přípravným krokům uskutečněným společnostmi generických léčiv a jejich úmyslu překonat překážky . . . 17

3) K výskytu četných překážek . . . 18

c) K rozložení důkazního břemene . . . 19

d) K dodatečným argumentům týkajícím se každé ze zúčastněných společností generických léčiv . . . 21

1) Niche/Unichem a Matrix . . . 21

2) Teva . . . 22

3) Lupin . . . 23

e) Závěry . . . 23

3. Ke kvalifikaci dohod jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu (první žalobní důvod a druhá část třetího, čtvrtého a pátého důvodu kasačního opravného prostředku) . . . 24

a) Ke zkušenostem a „snadné odhalitelnosti“ omezení hospodářské soutěže 24

b) K platbám a údajným „pozitivním“ nebo „nejednoznačným“ účinkům dohod 24

1) K platbám 25

2) K údajným „pozitivním“ nebo „nejednoznačným“ účinkům dohod 26

c) K přezkumu účelu dotčených dohod omezujícího hospodářskou soutěž 27

1) K dohodám Niche a Matrix 27

2) K dohodě Teva 30

i) K cílům a údajným „ambivalentním“ účinkům dohody Teva 30

– K údajným „nejednoznačným“ nebo „prosoutěžním“ účinkům 31

– K tvrzené neexistenci škodlivosti ustanovení dohody Teva 32

ii) K platbám 32

3) K dohodě Lupin 33

i) K platbě 34

ii) K doložkám dohody Lupin 36

d) Závěr 38

4. K datu ukončení protiprávního jednání spočívajícího v dohodě Lupin (třetí část pátého důvodu kasačního opravného prostředku) 38

5. Ke kvalifikaci dohody Niche na jedné straně a dohody Matrix na straně druhé jako samostatných protiprávních jednání (šestý důvod kasačního opravného prostředku) . . 41

B. K pokutám 44

1. K nesprávným právním posouzením týkajícím se pokut, jichž se dovolává Servier (sedmý důvod kasačního opravného prostředku) 44

a) K zásadě legality trestných činů a trestů 45

b) K zásadě proporcionality a posouzení závažnosti protiprávních jednání 47

2. K pokutě uložené Servier na základě dohody Lupin (třetí část pátého důvodu kasačního opravného prostředku) 48

3. Závěr týkající se pokut 50

C. Dílčí závěr 50

V. Náklady řízení 51

VI. Závěry 52

I. Úvod

1. Po věcech Generics (UK) a další [2] a Lundbeck v. Komise [3], se projednávaná věc, která je součástí skupiny devíti kasačních opravných prostředků podaných proti osmi rozsudkům Tribunálu [4], týká opět posouzení, z hlediska unijního práva hospodářské soutěže, několika dohod o smírném narovnání patentových sporů uzavřených výrobcem originálních léčivých přípravků, v projednávaném případě společností Servier, se společnostmi vyrábějícími generické léčivé přípravky.

2. Stejně jako ve věcech Generics (UK) a další a Lundbeck v. Komise byly tyto dohody uzavřeny v situaci, kdy se patent na účinnou látku dotčeného léčivého přípravku, v projednávané věci perindopril, stal již volným, zatímco společnost Servier ještě vlastnila takzvané „sekundární" patenty na určité výrobní postupy uvedeného léčivého přípravku.

3. Sporné dohody v podstatě zajišťovaly, že se společnosti vyrábějící generická léčiva, které chtěly vstoupit na trh s generickými verzemi uvedeného léčivého přípravku, zavázaly odložit svůj vstup výměnou za převod hodnoty ze strany Servier.

4. Ve sporném rozhodnutí [5] měla Komise za to, že dotčené dohody uzavřené Servier se společnostmi Niche/Unichem, Matrix, Teva, Krka a Lupin představovaly omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu a z hlediska důsledku, a porušovaly tudíž článek 101 SFEU.

5. Dále měla za to, že jejich uzavření společně s dalšími jednáním, jako je získání technologií pro výrobu účinné léčivé látky (ÚLL) přípravku perindopril, představovala ze strany Servier strategii, jejímž cílem bylo oddálit vstup společností vyrábějících generický perindopril na trh s tímto léčivým přípravkem, na kterém měl Servier dominantní postavení. Komise tudíž toto jednání sankcionovala jako zneužití dominantního postavení podle článku 102 SFEU.

6. V napadeném rozsudku, jakož i v dalších rozsudcích v dané skupině věcí potvrdil Tribunál analýzu Komise, pokud jde o povahu dohod, které Servier uzavřel se společnostmi Niche/Unichem, Matrix, Teva a Lupin jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu. Uvedené závěry Tribunálu napadla společnost Servier v projednávaném kasačním opravném

[2] – Rozsudek ze dne 30. ledna 2020 (C-307/18, dále jen „rozsudek Generics (UK) a další", EU:C:2020:52).

[3] – Rozsudky ze dne 25. března 2021 (C-591/16 P, dále jen „rozsudek Lundbeck v. Komise", EU:C:2021:243); Sun Pharmaceutical Industries a Ranbaxy (UK) v. Komise (C-586/16 P, nezveřejněný, EU:C:2021:241); Generics (UK) v. Komise (C-588/16 P, nezveřejněný, EU:C:2021:242); Arrow Group a Arrow Generics v. Komise (C-601/16 P, nezveřejněný, EU:C:2021:244); Xellia Pharmaceuticals a Alpharma v. Komise (C-611/16 P, EU:C:2021:245), a Merck v. Komise (C-614/16 P, nezveřejněný, EU:C:2021:246).

[4] – Rozsudky Tribunálu Evropské unie ze dne 12. prosince 2018, Servier a další v. Komise (T-691/14, dále jen „napadený rozsudek", EU:T:2018:922) (napadený projednávaným kasačním opravným prostředkem, jakož i kasačním opravným prostředkem ve věci C-176/19 P, Komise v. Servier a další); Biogaran v. Komise (T-677/14, EU:T:2018:910) (kasační opravný prostředek C-207/19 P, Biogaran v. Komise); Teva UK a další v. Komise (T-679/14, nezveřejněný, EU:T:2018:919) (kasační opravný prostředek C-198/19 P, Teva UK a další v. Komise); Lupin v. Komise (T-680/14, nezveřejněný, EU:T:2018:908) (kasační opravný prostředek C-144/19 P, Lupin v. Komise); Mylan Laboratories a Mylan v. Komise (T-682/14, nezveřejněný, EU:T:2018:907) (kasační opravný prostředek C-197/19 P, Mylan Laboratories a Mylan v. Komise); Krka v. Komise (T-684/14, nezveřejněný, EU:T:2018:918) (kasační opravný prostředek C-151/19 P, Komise v. Krka); Niche Generics v. Komise (T-701/14, nezveřejněný, EU:T:2018:921) (kasační opravný prostředek C-164/19 P, Niche Generics v. Komise), a Unichem Laboratories v. Komise (T-705/14, nezveřejněný, EU:T:2018:915) (kasační opravný prostředek C-166/19 P, Unichem Laboratories v. Komise).

[5] – Rozhodnutí Komise C(2014) 4955 final ze dne 9. července 2014 týkající se řízení podle článků 101 a 102 SFEU [věc AT.39612 – Périndopril (Servier)] (dále jen „sporné rozhodnutí").

prostředku, který slouží jako „pilotní“ věc, a stejně tak učinily i uvedené společnosti generických léčiv ve svých vlastních kasačních opravných prostředcích podaných proti rozsudkům Tribunálu, které se jich týkaly.

7. Tribunál naproti tomu zrušil sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž se týkalo kvalifikace dohod uzavřených Servier se společností Krka jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu a z hlediska důsledku, jakož i závěru o zneužití dominantního postavení ze strany společnosti Servier, jelikož se Komise dopustila pochybení při vymezení relevantního trhu.

8. Komise zpochybnila zrušení těchto částí Tribunálem ve věci Komise v. Servier a další (C-176/19 P), v níž dnes rovněž přednesu stanovisko, jakož i ve věci Komise v. Krka (C-151/19 P). Tyto věci nastolují dosud neřešené otázky týkající se kvalifikace dohody o licenci uzavřené souběžně s dohodou o smírném narovnání patentového sporu jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, dále kvalifikace takové dohody jako omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku, jakož i vymezení relevantního trhu ve farmaceutické oblasti.

9. Naproti tomu projednávaná věc vyvolává v podstatě pouze otázky, kterými se již zabývaly věci Generics (UK) a další a Lundbeck v. Komise, takže z nich plynoucí zásady je třeba v kontextu projednávané věci použít.

II. Okolnosti předcházející sporu

A. Skutkové okolnosti

10. Tribunál uvedl skutečnosti předcházející sporu v bodech 1 až 73 napadeného rozsudku, které lze pro účely tohoto řízení o kasačním opravném prostředku shrnout následovně.

1. Subjekty dotčené v projednávané věci

11. Skupina Servier, sestávající zejména ze společnosti Servier SAS, mateřské společnosti se sídlem ve Francii, společnosti Laboratoires Servier SAS a společnosti Servier Laboratories Ltd (dále jen společně „Servier“ nebo „žalobkyně“), sdružuje farmaceutické společnosti na světové úrovni. Laboratoires Servier je francouzská farmaceutická společnost specializující se na vývoj originálních léčivých přípravků, zejména na léčbu kardiovaskulárních onemocnění[6]. Biogaran je 100% dceřinou společností společnosti Laboratoires Servier pověřenou výrobou generických léčiv[7].

12. Niche Generics Ltd (dále jen „Niche“) je podnik, který uvádí na trh a prodává generické léčivé přípravky, a který původně z 60 % vlastnila a od roku 2006 plně vlastní indická farmaceutická společnost Unichem Laboratories Ltd, která se zabývá výzkumem a výrobou ÚLL a konečných výrobků (dále jen „společnost Unichem“) (dále jen společně „Niche/Unichem“)[8].

[6] – Bod 1 napadeného rozsudku, jakož i bod 11 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[7] – Bod 14 odůvodnění sporného rozhodnutí.

[8] – Bod 8 rozsudku ze dne 12. prosince 2018, Niche Generics v. Komise (T-701/14, nezveřejněný, EU:T:2018:921), a bod 8 rozsudku ze dne 12. prosince 2018, Unichem Laboratories v. Komise (T-705/14, nezveřejněný, EU:T:2018:915), jakož i bod 31 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

13. Matrix Laboratories Ltd (dále jen „Matrix“) je indickou společností, která vyvíjí, vyrábí a uvádí na trh především ÚLL určené společnostem generických léčiv. Po nabytí několika podílů drží společnost Mylan Inc. od roku 2011 podíl odpovídající 97 až 98 % základního kapitálu společnosti Matrix, která byla od 5. října 2011 přejmenována na Mylan Laboratories Ltd [9].

14. Teva Pharmaceutical Industries Ltd je nadnárodní farmaceutickou společností, která vyvíjí, vyrábí a uvádí na trh generické léčivé přípravky a ÚLL určené pro svou vlastní farmaceutickou výrobu, jakož i pro jiné společnosti. Teva UK Ltd je 100% dceřinou společností společnosti Teva Pharmaceuticals Europe BV, která je sama 100% dceřinou společností Teva Pharmaceutical Industries (dále jen společně „Teva“). Teva patří mezi největší světové farmaceutické skupiny působící v odvětví generických léčiv. Dne 26. ledna 2006 se Teva spojila se společností Ivax Europe (dále jen „Ivax“), nadnárodní farmaceutickou společností vyrábějící generické léčivé přípravky, která se tak stala 100 % dceřinou společností Teva [10].

15. Lupin Ltd, registrovaná v Indii, je mateřskou společností společností, které jsou součástí skupiny Lupin, včetně společnosti Lupin (Europe) Limited, která se zabývá především prodejem ÚLL a koncových přípravků Lupin, ale rovněž poskytováním licencí k dokumentaci nezbytné k získání registrace přípravků Lupin a v omezeném měřítku přímým prodejem koncových přípravků společnosti Lupin ve Spojeném království (dále jen společně „Lupin“) [11].

2. Dotčené výrobky a patenty

16. Servier vyvinula léčivý přípravek perindopril, který se používá v kardiovaskulárním lékařském oboru, zejména k léčení hypertenze a srdečních selhání. Účinná léčivá látka přípravku perindopril má formu soli. Původně byla použita sůl erbumin (nebo tert-butylamin), která má krystalickou podobu v důsledku procesu použitého Servier za účelem její syntézy [12].

17. Patent EP0049658 týkající se molekulární struktury perindoprilu byl u Evropského patentového úřadu (EPÚ) přihlášen dne 29. září 1981. Platnost tohoto patentu měla uplynout dne 29. září 2001, ale jeho ochrana byla v několika členských státech Evropské unie, včetně Spojeného království, prodloužena do 22. června 2003 [13]. Ve Francii byla ochrana tohoto patentu prodloužena do 22. března 2005 a v Itálii do 13. února 2009 [14]. K udělení registrace tabletám perindoprilu erbuminu (2 a 4 mg) pro léčbu arteriální hypertenze došlo v Evropě v letech 1988 až 1989 [15].

18. Po podání přihlášky patentu molekuly přihlásila Servier u EPÚ několik patentů na postupy týkající se výroby perindoprilu. Probíhající řízení se týká zejména patentů EP0308339, EP0308340 a EP0308341 (dále jen „patent 339“, „patent 340“ a „patent 341“), které byly přihlášeny v roce 1988

[9] – Body 8 a 9 rozsudku ze dne 12. prosince 2018, Mylan Laboratories a Mylan v. Komise (T-682/14, nezveřejněný, EU:T:2018:907), jakož i bod 27 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[10] – Body 8 a 9 rozsudku ze dne 12. prosince 2018, Teva UK a další v. Komise (T-679/14, nezveřejněný, EU:T:2018:919), jakož i bod 37 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[11] – Bod 8 rozsudku ze dne 12. prosince 2018, Lupin v. Komise (T-680/14, nezveřejněný, EU:T:2018:908) a bod 23 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[12] – Body 2 a 3 napadeného rozsudku, jakož i bod 1 a násl., bod 86 a násl. a bod 2143 a násl. sporného rozhodnutí.

[13] – Jak bylo umožněno nařízením Rady (EHS) č. 1768/92 ze dne 18. června 1992 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro léčivé přípravky (Úř. věst. 1992, L 182, s. 1; Zvl. vyd. 13/11, s. 200).

[14] – Bod 4 napadeného rozsudku a bod 92 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[15] – Bod 98 odůvodnění sporného rozhodnutí.

a jejichž platnost měla uplynout v roce 2008, a především patentu EP1296947 (nazývaný „patent alfa“, dále jen „patent 947“), který byl přihlášen v roce 2001. Patent 947 se týkal krystalické formy alfa perindoprilu erbuminu a způsobů jeho výroby a byl udělen dne 4. února 2004 [16].

19. Servier podala rovněž přihlášky k národním patentům v několika členských státech Unie, například v Bulharsku, České republice, Estonsku, Maďarsku, Polsku a na Slovensku. Patenty byly uděleny dne 16. května 2006 v Bulharsku, dne 17. srpna 2006 v Maďarsku, dne 23. ledna 2007 v České republice, dne 23. dubna 2007 na Slovensku a dne 24. března 2010 v Polsku. Tyto patenty v zásadě odpovídaly patentům podaným u EPÚ [17].

20. Od roku 2002 Servier vyvíjela perindopril druhé generace vyrobený z nové soli, a sice argininu, pro který podala dne 17. února 2003 patentovou přihlášku (EP1354873B). Tento patent jí byl udělen dne 17. července 2004 s platností do 17. února 2023. V roce 2006 začala uvádět perindopril-arginin na unijní trh. Tento přípravek je bioekvivalentní generická verze přípravku první generace, ale prodává se v odlišných dávkách z důvodu odlišné molekulární hmotnosti nové soli [18]. Perindopril arginin získal registraci ve Francii v roce 2004 a poté byl registrován postupem vzájemného uznávání v ostatních členských státech [19].

3. Patentové spory týkající se perindoprilu a uvedení generických verzí perindoprilu na trh

21. V letech 2003 až 2009 vedla Servier řadu sporů týkajících se perindoprilu, a to jak před EPÚ, tak před vnitrostátními soudy. Jednalo se především o návrhy na vydání soudních příkazů a řízení týkající se patentu 947 zahájená v různých členských státech mezi společností Servier a řadou společností generických léčiv, které se chystaly uvést na trh generické verze perindoprilu [20].

a) Spory před EPÚ

22. Deset společností vyrábějících generická léčiva, včetně společností Niche, Teva a Lupin, podalo v roce 2004 k EPÚ námitky proti patentu 947 směřující k jeho úplnému zrušení z důvodů vycházejících z nedostatku novosti a vynálezecké činnosti a nedostatečného popisu vynálezu [21].

23. Dne 27. července 2006 potvrdilo námitkové oddělení EPÚ platnost patentu 947 v návaznosti na drobné úpravy původních tvrzení Servier (dále jen „rozhodnutí EPÚ ze dne 27. července 2006“). Devět společností podalo proti tomuto rozhodnutí odvolání, ale společnosti Krka a Lupin vzaly dne 11. ledna a 5. února 2007 svá odvolání zpět, v návaznosti na uzavření svých dohod se Servier. Technický odvolací senát EPÚ rozhodnutím ze dne 6. května 2009 zrušil rozhodnutí EPÚ ze dne 27. července 2006 a patent 947 zrušil (dále jen „rozhodnutí EPÚ ze dne 6. května 2009“). Žádost o přezkum podaná Servier proti tomuto rozhodnutí byla zamítnuta dne 19. března 2010 [22].

16 – Body 5 až 8 napadeného rozsudku, jakož i body 94, 118 a násl. a 124 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

17 – Bod 8 napadeného rozsudku a bod 120 odůvodnění sporného rozhodnutí.

18 – Body 9 a 10 napadeného rozsudku, jakož i body 8, 88 a 218 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

19 – Bod 100 odůvodnění sporného rozhodnutí.

20 – Body 11 až 27 napadeného rozsudku, jakož i bod 129, bod 151 a násl., bod 157 a násl. a tabulky uvedené v bodech 156 a 201 odůvodnění sporného rozhodnutí.

21 – Body 11 a 12 napadeného rozsudku, jakož i bod 158 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

22 – Bod 12 napadeného rozsudku a body 162 až 170 a bod 962 odůvodnění sporného rozhodnutí.

b) Spory před vnitrostátními soudy

24. Platnost patentu 947 byla rovněž zpochybněna společnostmi generických léčiv před soudy některých členských států a Servier podala návrhy na vydání předběžných soudních příkazů, které byly v některých případech úspěšné [23]. Většina těchto sporů byla nicméně ukončena před vydáním konečného rozhodnutí o platnosti patentu 947, a to na základě dohod o smírném narovnání uzavřených mezi Servier a společnostmi generických léčiv.

25. V tomto kontextu je nicméně třeba zmínit dva spory mezi Servier a společností Apotex, jedinou společností generických léčiv, která vedla spor se Servier ve Spojeném království, s níž Servier neuzavřela dohodu o smírném narovnání. Tyto spory, z nichž jeden probíhal ve Spojeném království a druhý v Nizozemsku, tedy nebyly uzavřením dohod o smírném narovnání přerušeny a následně vedly ke zrušení platnosti patentu 947.

26. Servier jednak podala dne 1. srpna 2006 k High Court of Justice (England &Wales), Chancery Division (patents court) [Vrchní soud (Anglie a Wales), oddělení Chancery (senát pro patenty), Spojené království] žalobu pro porušení patentu 947 proti společnosti Apotex, která na trh Spojeného království uvedla „s rizikem" generickou verzi perindoprilu, a dne 8. srpna 2006 dosáhla vydání předběžného soudního příkazu. Nicméně v návaznosti na protinávrh společnosti Apotex na zrušení platnosti uvedeného patentu byl patent 947 dne 6. července 2007 zrušen, zrušen byl i soudní příkaz a Apotex vstoupila na trh s generickým perindoprilem, čímž se trh ve Spojeném království otevřel generickým lékům. Dne 9. května 2008 bylo rozhodnutí o neplatnosti patentu 947 potvrzeno v odvolacím řízení [24].

27. Dále podala dne 13. listopadu 2007 společnosti Katwijk Farma, dceřiná společnost společnosti Apotex, u nizozemského soudu návrh na zrušení nizozemské části patentu 947 a dne 13. prosince 2007 uvedla na trh svůj generický perindopril, zatímco návrh společnosti Servier na vydání předběžného soudního příkazu byl zamítnut. Dne 11. června 2008 zrušil nizozemský soud na základě souběžné žaloby podané Pharmachemie, dceřinou společností společnosti Teva, patent 947 pro Nizozemsko [25].

28. V květnu 2008 uvedla na trh několika členských států svůj generický perindopril společnost Sandoz, další společnost generických léčiv [26].

4. Dohody o smírném narovnání patentových sporů dotčené v projednávané věci, uzavřené Servier se společnostmi generických léčiv

29. V letech 2005 až 2007 uzavřela Servier dohody o smírném narovnání se společnostmi generických léčiv Niche/Unichem, Matrix, Teva, Krka a Lupin. Projednávaný kasační opravný prostředek se týká dohod uzavřených Servier se společnostmi Niche/Unichem, Matrix, Teva a Lupin.

[23] – Body 16 až 21 a 24 až 27 napadeného rozsudku, jakož i body 171 až 202 odůvodnění sporného rozhodnutí.

[24] – Body 25 a 26 napadeného rozsudku, jakož i bod 175 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[25] – Bod 27 napadeného rozsudku a bod 193 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[26] – Bod 410 odůvodnění sporného rozhodnutí.

a) Dohody uzavřené se společnostmi Niche/Unichem a Matrix

30. Společnosti Niche/Unichem a Matrix spolupracovaly za účelem uvedení generické verze perindoprilu na trh. Společnost Matrix byla dodavatelem ÚLL a společnosti Niche/Unichem byly odpovědné za získání registrace a za distribuci koncového přípravku [27].

31. Kromě námitek podaných společností Niche k EPÚ [28], vedly společnosti Servier a Niche od 25. června 2004 soudní spor u High Court of Justice (England &Wales), Chancery Division (patents court) [Vrchní soud (Anglie a Wales), oddělení Chancery (senát pro patenty), Spojené království] ohledně patentů 339, 340, 341 a 947. Jednání v tomto řízení bylo nařízeno na 7. a 8. února 2005. Společnost Matrix byla zapojena do tohoto řízení prostřednictvím svědeckých výpovědí, se Servier však nevedla vlastní soudní spor [29].

32. Dne 8. února 2005 uzavřela Servier dvě dohody o smírném narovnání, jednu se společností Niche/Unichem (dále jen „dohoda Niche“) a jednu se společností Matrix (dále jen „dohoda Matrix“). Téhož dne uzavřela společnost Niche dohodu o licenci a dodávkách se společností Biogaran, 100% dceřinou společností Laboratoires Servier.

33. Dohody uzavřené Servier se společnostmi Niche/Unichem a Matrix platily ve všech zemích, ve kterých byly zapsány patenty 339, 340, 341 a 947, s výjimkou, v případě dohody Matrix, jednoho státu, který není členem Evropského hospodářského prostoru (EHP). V souhrnu stanovily [30], že se společnosti Niche/Unichem a Matrix zdrží výroby nebo dodávek perindoprilu, které podle Servier porušovaly její patenty, a že nebudou napadat patenty Servier.

34. Jako protiplnění se Servier zavázala nepodat proti společnostem Niche/Unichem a Matrix žaloby pro porušení práv a vyplatit částku 11,8 milionu liber šterlinků (GBP) společnosti Niche/Unichem a částku 11,8 milionu GBP společnosti Matrix. Společnost Niche se navíc v rámci dohody se společností Biogaran zavázala, že na společnost Biogaran převede dokumentace týkající se tří léčivých přípravků, které jsou nezbytné k získání registrací, a k získání francouzské registrace pro jeden z nich. Jako protiplnění měla společnosti Biogaran zaplatit společnosti Niche nevratnou částku 2,5 milionu GBP, a to i v případě, že Biogaran registrace nezíská.

b) Dohoda uzavřená s Teva

35. Kromě námitek, které podala společnost Teva u EPÚ [31], vedly společnosti Servier a Ivax od 9. srpna 2005 ve Spojeném království spor ve věci patentu 947, avšak rozhodly se řízení přerušit až do vydání konečného rozhodnutí v řízení o námitkách před EPÚ. Dne 15. srpna 2007 podala společnost Pharmachemie, dceřiná společnost společnosti Teva, žalobu na zrušení patentu 947 potvrzeného v Nizozemsku, kterému bylo dne 11. června 2008 vyhověno [32].

[27] – Bod 423 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[28] – Viz bod 22 tohoto stanoviska.

[29] – Bod 16 a násl. napadeného rozsudku, jakož i bod 483 a násl. sporného rozhodnutí.

[30] – Pro podrobný popis odkazuji na bod 29 a násl. napadeného rozsudku, jakož i na body 422 a 546 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[31] – Viz bod 22 tohoto stanoviska.

[32] – Body 20 a 21 napadeného rozsudku, jakož i bod 677 odůvodnění sporného rozhodnutí. Ke sporu se společností Pharmachemie viz již bod 27 tohoto stanoviska.

36. Dne 13. června 2006 uzavřely Servier a Teva dohodu o smírném narovnání, která se vztahovala pouze na Spojené království (dále jen „dohoda Teva“). Tato dohoda byla uzavřena na dobu tří let, s možností prodloužení o další dva roky.

37. Podle uvedené dohody se Teva zavázala odebírat perindopril erbumin určený k distribuci ve Spojeném království po dobu tří let výlučně u společnosti Servier. Jako protiplnění za platbu ve výši 5 milionů GBP poskytnutou Servier se Teva zavázala, že nebude prodávat generický perindopril (jiný než perindopril dodávaný Servier) a že nebude napadat patenty Servier ve Spojeném království, přičemž je třeba upřesnit, že jí nebylo zakázáno, aby pokračovala v řízení o námitkách proti sporným patentům u EPÚ. Kromě toho se Servier a Teva dohodly, že v případě nedodání perindoprilu od 1. srpna 2006 zaplatí společnost Servier společnosti Teva paušální odškodnění, avšak Teva neměla v takovém případě právo dohodu o smírném narovnání ukončit. V návaznosti na rozhodnutí EPÚ ze dne 27. července 2006, kterým byl potvrzen patent 947 a v návaznosti na soudní příkaz vydaný dne 8. srpna 2006 High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) [Vrchní soud (Anglie a Wales), oddělení Chancery (senát pro patenty)] proti společnosti Apotex [33], využila Servier doložku o paušálním odškodnění, a Teva v této souvislosti obdržela za období 11 měsíců od Servier částku 5,5 milionu GBP jako protiplnění za nedodání perindoprilu. Celkově tedy Servier zaplatila v rámci tohoto smírného narovnání ve prospěch Teva částku 10,5 milionu GBP [34].

38. Dne 23. února 2007 uzavřely Servier a Teva dodatek k dohodě Teva, ve kterém bylo potvrzeno účinné plnění povinnosti výlučného nákupu a stanoveno datum, ke kterému může společnost Teva zahájit distribuci generického perindoprilu dodávaného Servier. Toto datum mělo být buď jednostranně stanoveno společností Servier, nebo odpovídat datu zrušení nebo uplynutí platnosti patentu 947, nebo se mělo jednat o datum, ke kterému zahájí společnost Apotex distribuci generického perindoprilu ve Spojeném království v návaznosti na vyřešení sporu mezi ní a Servier [35]. Nakonec vstoupila Teva na trh Spojeného království s generickým perindoprilem dodávaným Servier poté, co byl dne 6. července 2007 ve sporu se společností Apotex zrušen patent 947 pro Spojené království [36].

c) Dohoda uzavřená s Lupin

39. Kromě svých námitek podaných k EPÚ [37] podala Lupin dne 18. října 2006 u britského soudu žalobu na neplatnost patentu 947, potvrzeného ve Spojeném království, a na určení neporušování práv z uvedeného patentu generickou verzí perindoprilu, kterou hodlala v této zemi uvést na trh [38].

40. Dne 30. ledna 2007 uzavřely Servier a Lupin smírné narovnání týkající se patentu, které se vztahuje se na všechny země s výjimkou jedné země nenáležející k EHP (dále jen „dohoda Lupin“).

41. Podle této dohody souhlasila společnost Lupin s tím, že nebude prodávat generický perindopril (dokud nebude generický perindopril uveden na trh společností Servier nebo třetími osobami nebo do uplynutí doby platnosti/zneplatnění patentů Servier) a nebude zpochybňovat řadu patentů vlastněných Servier. Dohoda mimoto stanovila, že strany využijí „všechny přiměřené

[33] – Viz body 23 a 26 tohoto stanoviska.

[34] – Bod 37 a násl. napadeného rozsudku, jakož i body 652 a 741 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[35] – Bod 42 napadeného rozsudku, jakož i body 749 a 770 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[36] – Viz bod 26 tohoto stanoviska, jakož i bod 776 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí.

[37] – Viz bod 22 tohoto stanoviska.

[38] – Bod 24 napadeného rozsudku, jakož i bod 1013 a násl. sporného rozhodnutí.

prostředky“, k uzavření dohody o distribuci, na jejímž základě začne Servier dodávat perindopril společnosti Lupin, jakmile bude generický perindopril uveden na trh ze strany Servier nebo třetích osob. Taková dohoda nakonec nebyla podepsána a společnost Lupin nikdy nevstoupila na trh s perindoprilem.

42. Kromě toho uzavřely Servier a Lupin v rámci dohody Lupin dohodu o postoupení práv duševního vlastnictví a dohodu o licenci. Na základě těchto dohod zaplatila Servier společnosti Lupin částku 40 milionů eur za nákup přihlášek patentů společnosti Lupin týkajících se perindoprilu a společnost Lupin získala zpětný převod licence ke koupeným přihláškám [39].

B. Sporné rozhodnutí

43. Dne 9. července 2014 přijala Komise sporné rozhodnutí [40].

44. Co se týče tohoto řízení o kasačním opravném prostředku, Komise měla za to, že dohody, které uzavřela Servier se společnostmi Niche/Unichem, Matrix, Teva a Lupin, představovaly omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu a z hlediska důsledku.

45. Kromě toho měla Komise rovněž za to, že dohody uzavřené Servier se společností Krka představovaly omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu a z hlediska důsledku a že Servier porušila článek 102 SFEU tím, že vypracovala a uplatňovala, zejména prostřednictvím nabytí technologie a dohod o smírném narovnání, strategii vyloučení z trhu týkající se trhu s přípravky perindoprilu ve Francii, Nizozemsku, Polsku a Spojeném království a trhu s technologií ÚLL perindoprilu.

46. V důsledku toho Komise konstatovala, že Servier porušila články 101 a 102 SFEU a uložila jí za tato protiprávní jednání pokuty.

C. Napadený rozsudek

47. Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 21. září 2014 podala Servier žalobu proti spornému rozhodnutí. Před Tribunálem podpořila Servier v jejích návrhových žádáních European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA).

48. Napadeným rozsudkem Tribunál, který rozhodoval v rozšířeném senátu, zaprvé v bodě 1 zrušil článek 4 sporného rozhodnutí (který konstatoval, že Servier porušila dohodami se společností Krka článek 101 SFEU); v bodě 2 zrušil článek 6 sporného rozhodnutí (který konstatoval, že Servier porušila článek 102 SFEU) a v bodě 3 čl. 7 odst. 4 písm. b) a čl. 7 odst. 6 sporného rozhodnutí (kterým byly Servier uloženy pokuty za tato dvě protiprávní jednání).

49. Zadruhé Tribunál v bodě 4 snížil výši pokuty uloženou Servier v souvislosti s dohodou Matrix, uvedenou v článku 2 sporného rozhodnutí, a to na základě čl. 7 odst. 2 písm. b) uvedeného rozhodnutí. Zatřetí v bodě 5 zamítl žalobu ve zbývající části a začtvrté v bodech 6 a 7 uložil Servier, Komisi a EFPIA nést vlastní náklady řízení.

[39] – Bod 52 a násl. napadeného rozsudku, jakož i body 975 a 1037 a násl. sporného rozhodnutí.

[40] – Viz poznámka pod čarou 5 tohoto stanoviska.

III. Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastnic řízení

50. Podáním ze dne 28. února 2019 podala Servier kasační opravný prostředek proti napadenému rozsudku, stále podporována ve svých návrhových žádáních EFPIA.

51. Současně podali také ostatní adresáti sporného rozhodnutí, kteří v řízení před Tribunálem neměli úspěch, kasační opravné prostředky proti rozsudkům Tribunálu, kterými byly zamítnuty jejich žaloby proti uvedenému rozhodnutí, zatímco Komise podala kasační opravné prostředky proti zrušení těch částí sporného rozhodnutí Tribunálem, které se týkaly dohod se společností Krka a článku 102 SFEU [41].

52. Podáním ze dne 22. května 2019 podalo Spojené království návrh na vstup do řízení v projednávané věci jako vedlejší účastník na podporu návrhových žádání Komise. Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 16. června 2019 bylo vedlejší účastenství povoleno.

53. Servier navrhuje, aby Soudní dvůr:

– s ohledem na první až pátý důvod zpochybňující porušení článku 101 SFEU zejména:

  – zrušil body 4, 5 a 6 výroku napadeného rozsudku;

  – zrušil čl. 1 písm. b), čl. 2 písm. b), čl. 3 písm. b) a čl. 5 písm. b), a v důsledku toho i čl. 7 odst. 1 písm. b), čl. 7 odst. 2 písm. b), čl. 7 odst. 3 písm. b) a čl. 7 odst. 5 písm. b) sporného rozhodnutí, nebo věc vrátil Tribunálu, aby rozhodl o účincích dotčených dohod;

– podpůrně s ohledem na šestý důvod:

  – zrušil body 4 a 5 výroku napadeného rozsudku v rozsahu, v němž potvrdil závěry rozhodnutí Komise o existenci samostatných protiprávních jednání a o uložení kumulativních pokut za dohody Niche a Matrix, a v důsledku toho zrušil čl. 1 písm. b), čl. 2 písm. b), čl. 7 odst. 1 písm. b) a čl. 7 odst. 2 písm. b) sporného rozhodnutí;

– podpůrněji:

  – zrušil body 4 a 5 výroku napadeného rozsudku, jakož i čl. 7 odst. 1 písm. b), čl. 7 odst. 2 písm. b), čl. 7 odst. 3 písm. b) a čl. 7 odst. 5 písm. b) sporného rozhodnutí s ohledem na první a druhou část sedmého důvodu zpochybňující opodstatněnost a výši veškerých pokut;

  – zrušil bod 5 výroku napadeného rozsudku a čl. 5 písm. b) a čl. 7 odst. 5 písm. b) sporného rozhodnutí s ohledem čtvrtou část pátého důvodu týkající se doby trvání údajného protiprávního jednání a výpočtu pokuty týkající se dohody uzavřené mezi společnostmi

[41] – Viz poznámka pod čarou 4 tohoto stanoviska.

Servier a Lupin, a v důsledku toho stanovil v rámci výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci pokutu;

– každopádně:

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

54. EFPIA navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zrušil body 4, 5 a 6 výroku napadeného rozsudku,

– zrušil čl. 1 písm. b), čl. 2 písm. b), čl. 3 písm. b) a čl. 5 písm. b), a v důsledku toho i čl. 7 odst. 1 písm. b), čl. 7 odst. 2 písm. b), čl. 7 odst. 3 písm. b) a čl. 7 odst. 5 písm. b) sporného rozhodnutí, nebo věc vrátil Tribunálu, aby rozhodl o účincích dotčených dohod, a

– uložil Komisi náhradu nákladů tohoto řízení a řízení v prvním stupni.

55. Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zamítl kasační opravný prostředek a

– uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení Komise jak před Tribunálem, tak před Soudním dvorem.

56. Spojené království podporuje uvedená návrhová žádání Komise.

57. Dne 13. září 2021 vyzval Soudní dvůr účastníky řízení, aby předložili svá vyjádření k rozsudku Generics (UK) a další, jakož i k rozsudkům skupiny Lundbeck v. Komise [42].

58. Řeči účastníků řízení v rámci devíti kasačních opravných prostředků podaných proti osmi rozsudkům Tribunálu, které se týkaly sporného rozhodnutí, a jejich odpovědi na otázky položené Soudním dvorem byly vyslechnuty na společném jednání konaném ve dnech 20. a 21. října 2021.

IV. Posouzení

59. Servier tvrdí, že Tribunál neprávem potvrdil závěr Komise, podle kterého dohody uzavřené se společnostmi Niche/Unichem, Matrix, Teva a Lupin představovaly porušení článku 101 SFEU a podle kterého byla oprávněna uložit společnosti Servier za tato protiprávní jednání pokuty.

60. Servier strukturuje svou argumentaci do sedmi důvodů kasačního opravného prostředku, z nichž prvních šest se týká konstatování protiprávních jednání (A), zatímco sedmý důvod se týká pokut (B).

[42] – Rozsudky ze dne 25. března 2021, Lundbeck v. Komise; Sun Pharmaceutical Industries a Ranbaxy (UK) v. Komise (C-586/16 P, nezveřejněný, EU:C:2021:241); Generics (UK) v. Komise (C-588/16 P, nezveřejněný, EU:C:2021:242); Arrow Group a Arrow Generics v. Komise (C-601/16 P, nezveřejněný, EU:C:2021:244); Xellia Pharmaceuticals a Alpharma v. Komise (C-611/16 P, EU:C:2021:245), a Merck v. Komise (C-614/16 P, nezveřejněný, EU:C:2021:246).

A. Ke zjištění protiprávního jednání

1. Struktura a přípustnost argumentace společnosti Servier

61. V rámci prvních dvou důvodů kasačního opravného prostředku vytýká Servier obecně Tribunálu nesprávné právní posouzení při analýze protisoutěžního účelu dohod (první důvod kasačního opravného prostředku), jakož i potenciální hospodářské soutěže mezi stranami (druhý důvod kasačního opravného prostředku).

62. Takových pochybení se Servier dovolává i ve svém třetím až pátém důvodu ve vztahu ke každé z dotčených dohod, a sice ve vztahu k dohodám Niche a Matrix (třetí důvod), dohodě Teva (čtvrtý důvod) a dohodě Lupin (pátý důvod). Ve třetí části pátého důvodu Servier navíc tvrdí, že Tribunál pochybil při určení data ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin.

63. V šestém důvodu kasačního opravného prostředku se Servier podpůrně dovolává nesprávného právního posouzení Tribunálu, které se týkalo kvalifikace dohod Niche a Matrix jako samostatných protiprávních jednání.

64. Komise úvodem tvrdí, že první a druhý důvod kasačního opravného prostředku jsou částečně nepřípustné v rozsahu, v němž v nich Servier teoreticky a abstraktně kritizuje údajná pochybení Tribunálu, aniž se odvolává na konkrétní body napadeného rozsudku. Servier navíc opakuje argumenty, které již předložila Tribunálu a Tribunál je zamítl, aniž vysvětluje, jakého pochybení se Tribunál dopustil tím, že je zamítl.

65. Tyto výtky jsou odůvodněné, pokud jde o část argumentů předložených společností Servier, a to nejen v rámci prvního a druhého důvodu kasačního opravného prostředku, ale rovněž v rámci třetího, čtvrtého a pátého důvodu. Servier totiž v části své argumentace rozvíjí obecné úvahy a vyjmenovává velký počet bodů napadeného rozsudku, které jsou údajně nesprávné, aniž dokládá, v čem konkrétně spočívají pochybení, kterých se Tribunál v těchto bodech dopustil. Stejně tak Servier v několika bodech svého kasačního opravného prostředku jen opakuje argumenty, které již byly předloženy Tribunálu, a odkazuje na svá písemná podání a jejich četné přílohy, které mu byly předloženy.

66. Jak však v této souvislosti připouští sama Komise, vedle těchto úvah, které jsou skutečně nepřípustné, vyplývá ze společného výkladu argumentů předložených Servier v rámci různých důvodů kasačního opravného prostředku, že Servier spojuje své obecné výtky týkající se přezkumu potenciální hospodářské soutěže a protisoutěžního účelu dohod Tribunálem s jeho přezkumem některých aspektů jejích zvláštních vztahů a dohod s dotčenými společnostmi generických léčiv. V tomto kontextu poukazuje Servier na odůvodnění rozsudku a pochybení, k nimž v tomto odůvodnění údajně došlo.

67. Je pravda, že přezkum této argumentace je komplikován tím, že jsou zmíněné argumenty uvedeny na různých místech kasačního opravného prostředku. Pokud jde o potenciální hospodářskou soutěž, je třeba číst druhý důvod kasačního opravného prostředku a první části třetího, čtvrtého a pátého důvodu společně. Stejně tak, pokud jde o protisoutěžní účel dohod, je třeba odkázat na první důvod kasačního opravného prostředku a na druhé části třetího, čtvrtého a pátého důvodu. Při takovém výkladu je však možné identifikovat konkrétní výtky Servier vůči napadenému rozsudku a je třeba uznat, že v tomto rozsahu je argumentace Servier přípustná. Proto bude následně při přezkumu jednotlivých důvodů kasačního opravného prostředku

podaného Servier přezkoumána přípustná část její argumentace, přičemž je třeba upřesnit, že tato argumentace se často nachází v šedé zóně mezi právní kvalifikací a posouzením skutkových okolností.

68. V návaznosti na uvedená upřesnění je třeba nejprve přezkoumat argumenty Servier týkající se potenciální hospodářské soutěže (2), a poté přejít k jejím argumentům týkajícím se protisoutěžního účelu dohod (3), k datu ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin (4) a konečně ke kvalifikaci dohody Niche na jedné straně a dohody Matrix na straně druhé jako samostatných protiprávních jednání (5).

2. K potenciální hospodářské soutěži (druhý důvod kasačního opravného prostředku a první části třetího, čtvrtého a pátého důvodu)

69. Servier nejprve tvrdí, že se Tribunál při přezkoumávání skutečnosti, zda byly Servier a společnosti generických léčiv v okamžiku uzavření dohod potenciálními konkurenty, dopustil tří pochybení. Tribunál řádně nezohlednil dosah patentů (a), dospěl k chybnému závěru, že přípravné kroky ze strany společností generických léčiv dokládaly skutečnou schopnost vstoupit na trh (b), a obrátil důkazní břemeno (c). Servier se dále snaží namítat uvedená pochybení, pokud jde o posouzení jejího soutěžního vztahu s každou ze zúčastněných společností generických léčiv (d).

a) K dosahu patentů při analýze potenciální hospodářské soutěže

70. Servier na úvod namítá, že Tribunál nezohlednil dosah patentů tím, že při své analýze schopnosti společností generických léčiv rychle vstoupit na trh nevzal v úvahu překážky představované patentem. I před rozhodnutím o jeho platnosti a porušující povaze generického léčivého přípravku může vnímání silného patentu, stejně jako předběžné soudní příkazy zakazující společnostem generických léčiv vstoupit na trh, ovlivnit schopnost takových společností vstoupit na trh.

71. V tomto ohledu je třeba připomenout, že pro ověření toho, zda je podnik, který je stranou dohody, potenciálním konkurentem na určitém trhu, je třeba ověřit, zda se na tomto trhu nenacházejí nepřekonatelné překážky bránící vstupu na něj [43] a zda by v případě, že by dotčená dohoda nebyla uzavřena, existovaly skutečné a konkrétní možnosti, že dotyčný podnik na trh vstoupí a bude konkurovat podnikům, které jsou na něm přítomny. Toto ověření musí být provedeno s ohledem na konkrétní hospodářský a právní kontext dotčené dohody [44].

72. Při přezkumu potenciální hospodářské soutěže mezi majitelem patentů chránících výrobní postup účinné látky, která se stala volnou, na jedné straně a společnostmi, které hodlají vstoupit na trh s generickými léčivými přípravky obsahujícími tuto účinnou látku, na straně druhé, které uzavřely takové dohody, jako jsou dohody dotčené v projednávaném případě, není samozřejmě možné přehlížet uvedené patenty, které jsou nepochybně součástí dotčeného hospodářského a právního kontextu [45].

[43] – Rozsudky ze dne 20. ledna 2016, Toshiba Corporation v. Komise (C-373/14 P, EU:C:2016:26, body 31, 32 a 34); Generics (UK) a další (bod 45), a Lundbeck v. Komise (bod 57); viz též rozsudky ze dne 28. června 2016, Portugal Telecom v. Komise (T-208/13, EU:T:2016:368, bod 181), a Telefónica v. Komise (T-216/13, EU:T:2016:369, bod 221).

[44] – Rozsudky Generics (UK) a další (body 36, 37 a 39) a Lundbeck v. Komise (bod 55).

[45] – Viz rozsudek Generics (UK) a další (bod 50) a mé stanovisko ve věci Generics (UK) a další (C-307/18, EU:C:2020:28, bod 83).

73. V tomto kontextu je však třeba zohlednit rovněž skutečnost, že domněnka platnosti patentu na výrobní postup léčivého přípravku není rovnocenná domněnce protiprávnosti generických verzí tohoto léčivého přípravku, o nichž se majitel patentu domnívá, že tento patent porušují. Spory v této otázce, jak pokud jde o platnost patentů na postupy, tak pokud jde o to, zda příslušné generické léčivé přípravky tento patent porušují, tedy zda byly vyrobeny podle postupů, které jsou dosud chráněny patenty, jsou naopak běžné a dokonce naznačují existenci potenciálního soutěžního vztahu mezi stranami [46].

74. Z toho vyplývá, že za takových okolností nelze existenci patentu, který chrání výrobní postup účinné látky, která se stala volnou, považovat jako takovou za nepřekonatelnou překážku pro vstup generických léčivých přípravků obsahujících tuto účinnou látku na trh [47].

75. Přezkum existence potenciální hospodářské soutěže mezi majitelem takového patentu a společnostmi, které hodlají vstoupit na trh s generickými léčivými přípravky, které uzavřely takové dohody, jako jsou dohody dotčené v projednávané věci, se musí týkat právě otázky, zda tyto společnosti měly navzdory existenci dotčených patentových práv skutečné a konkrétní možnosti vstoupit v okamžiku uzavření dohod na trh. Existence takových možností může být prokázána souborem shodujících se nepřímých důkazů, který zahrnuje zejména přípravné kroky podniknuté společnostmi generických léčiv, jakož i vnímání situace jak těmito společnostmi, tak majitelem patentu [48].

76. Na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, přitom Tribunál v projednávané věci řádně provedl takový přezkum v bodě 432 a následujících (pokud jde o Niche/Unichem), v bodě 579 a následujících (pokud jde o Teva) a v bodě 718 a následujících (pokud jde o Lupin) napadeného rozsudku. Tribunál podrobně přezkoumal, zda tyto společnosti měly skutečné a konkrétní možnosti vstoupit na trh navzdory překážkám, které představovaly nejen patenty Servier, ale také překážky technické povahy související s vývojem jejich přípravků a překážky právní povahy spojené se získáním registrace pro tyto přípravky.

b) K analýze skutečných a konkrétních možností společností generických léčiv vstoupit na trh navzdory existenci překážek

77. Z výše uvedeného vyplývá, že se Tribunál neomezil, jak tvrdí Servier, na použití testu pouhého, čistě teoretického úmyslu vstoupit na trh v neurčitém časovém horizontu. Tribunál se zdaleka nedržel čistě hypotetických možností vstupu na trh, oddělitelných od kontextu, naopak přesně přezkoumal, zda konkrétní kroky společností generických léčiv potvrzovaly jejich skutečné a konkrétní možnosti vstoupit na trh navzdory existenci patentů Servier. Při tomto přezkumu Tribunál vycházel z objektivních skutečností, jejichž věcná správnost nebyla ze strany Servier zpochybněna, jako jsou zejména již provedené investice, kroky učiněné za účelem získání registrace a smlouvy uzavřené s obchodními partnery.

78. Jednotlivé výtky uváděné Servier neprokazují v tomto ohledu, že se Tribunál dopustil při tomto přezkumu nesprávných právních posouzení.

[46] – Viz rozsudek Generics (UK) a další (body 48, 49, 51 a 52) a mé stanovisko ve věci Generics (UK) a další (C-307/18, EU:C:2020:28, body 67 až 85).

[47] – Rozsudky Generics (UK) a další (bod 46) a Lundbeck v. Komise (bod 58).

[48] – Rozsudky Generics (UK) a další (body 42 až 44, 46, 50 a 55 až 57) a Lundbeck v. Komise (body 57, 74 až 76 a 88); viz též mé stanovisko ve věcech Generics (UK) a další (C-307/18, EU:C:2020:28, body 83 a 86 až 88), a Lundbeck v. Komise (C-591/16 P, EU:C:2020:428, body 59, 78 a 79).

1) K existenci dohody vylučující subjekty potenciálně vstupující na trh

79. Na začátek je třeba poznamenat, že na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, Soudní dvůr výslovně uznal, že v takové situaci, jako je situace dotčená v projednávané věci, představuje uzavření dohody mezi hospodářskými subjekty, jejímž cílem je udržet jednoho z nich mimo trh, nejen silný ukazatel, ale také „nejpřesvědčivější důkaz" existence soutěžního vztahu mezi nimi. Takovým ukazatelem je rovněž skutečnost, že výrobce originálních léčivých přípravků provádí převody hodnot ve prospěch společnosti generických léčiv výměnou za odklad vstupu této společnosti na trh. Tato vůle totiž ukazuje, jak výrobce originálních léčivých přípravků vnímá riziko, které pro jeho obchodní zájmy představuje dotyčná společnost generických léčiv, což je relevantní pro posouzení existence potenciální hospodářské soutěže [49].

80. To je ostatně logické, neboť tyto skutečnosti správně potvrzují fakt, že dotčená společnost generických léčiv má skutečné a konkrétní možnosti vstoupit na trh a nečelí nepřekonatelným překážkám. Je skutečně nepravděpodobné, že by výrobce originálních léčivých přípravků uzavřel se společností generických léčiv dohodu směřující k tomu, aby byla za úplatu udržena mimo trh, kdyby uvedená společnost nemohla vstoupit na trh, a nepředstavovala tedy pro tohoto výrobce hrozbu. Při posuzování existence potenciálního soutěžního vztahu mezi hospodářskými subjekty je tudíž nutné tyto ukazatele zohlednit ve stejné fázi přezkumu a ze stejného důvodu jako skutečné a konkrétní možnosti společností generických léčiv vstoupit na trh a neexistenci nepřekonatelných překážek. Všechny tyto skutečnosti dohromady tvoří soubor nepřímých důkazů, o který se může Komise opřít, aby prokázala existenci potenciální hospodářské soutěže mezi hospodářskými subjekty, z nichž jeden již působí na trhu, na který se ostatní subjekty chystají vstoupit.

81. Tvrzení Tribunálu učiněné v bodě 450 napadeného rozsudku, podle kterého uzavření sporných dohod mezi Servier a společnostmi generických léčiv představovalo relevantní skutečnost pro posouzení potenciální hospodářské soutěže mezi těmito subjekty, není stiženo žádným pochybením.

2) K přípravným krokům uskutečněným společnostmi generických léčiv a jejich úmyslu překonat překážky

82. Na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, existenci skutečných a konkrétních možností vstoupit na trh potvrzuje i skutečnost, že v době uzavření dohod podnikly společnosti generických léčiv dostatečné přípravné kroky, které jim umožnily vstoupit na trh ve lhůtě, která vyvíjí konkurenční tlak na výrobce originálních léčivých přípravků. Takové kroky umožňují prokázat pevné odhodlání, jakož i vlastní schopnost takových společností vstoupit na trh s léčivým přípravkem obsahujícím účinnou látku, která se stala volnou, a to i v případě, že je výrobce originálních léčivých přípravků majitelem patentů na výrobní postup [50].

83. Jak Tribunál správně připomněl v bodech 384, 444, 458 a 728 napadeného rozsudku, úmysl subjektu vstoupit na trh je v tomto kontextu faktorem, který může podpořit závěr o jeho schopnosti tak učinit [51]. Servier tudíž nemůže Tribunálu vytýkat, že se dopustil pochybení při svém posouzení týkajícím se vnímání patentových rizik společnostmi generických léčiv.

[49] – Rozsudky Generics (UK) a další (body 55 až 57); Lundbeck v. Komise (body 57 a 78), a ze dne 20. ledna 2016, Toshiba Corporation v. Komise (C-373/14 P, EU:C:2016:26, body 33 a 34).

[50] – Rozsudky Generics (UK) a další (body 43 a 44) a Lundbeck v. Komise (bod 57).

[51] – Rozsudek Lundbeck v. Komise (body 74 a 75).

Z uvedených bodů, jakož i z bodů 445 a následujících a 729 a následujících napadeného rozsudku navíc vyplývá, že Tribunál dospěl k závěru, že i kdyby měly být odmítnuty důkazy předložené Komisí, které měly prokázat, že společnosti generických léčiv věřily v příznivý výsledek patentových sporů, svědčí nicméně o úmyslu těchto společností vstoupit na trh technické a právní kroky, které podnikly.

84. Na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, Tribunál správně uznal, že uvedené kroky ukazují, že různé patentové, regulatorní a technické překážky nijak neodradily uvedené společnosti od vstupu na trh, a byly naopak pevně rozhodnuty je překonat.

3) K výskytu četných překážek

85. Servier přesto tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když přezkoumal patentové, technické, regulatorní a finanční obtíže, kterým čelily společnosti generických léčiv, konkrétně Niche a Matrix, odděleně a nikoli jako celek. I kdyby jednotlivé obtíže nebyly individuálně nepřekonatelné, neznamenalo by to, že uvedené společnosti byly schopné překonat všechny tyto obtíže jako celek.

86. Komise je toho názoru, že uvedený argument nebyl předložen v řízení v prvním stupni, a je tedy nepřípustný. V rozsahu, v němž uvedený argument představuje rozšíření důvodu předloženého před Tribunálem a kritizuje použití článku 101 SFEU Tribunálem, jej však Servier může v řízení o kasačním opravném prostředku uplatnit [52].

87. Tento argument však nemůže obstát z věcného hlediska.

88. V bodě 442 a následujících (pokud jde o Niche/Unichem), v bodě 589 a následujících (pokud jde o Teva) a v bodě 726 a následujících (pokud jde o Lupin) napadeného rozsudku totiž Tribunál důkladně a podrobně přezkoumal jednotlivé patentové, technické, regulatorní a finanční překážky, kterým tyto společnosti podle Servier při přípravě svého vstupu na trh se svými přípravky čelily. V rámci tohoto přezkumu Tribunál konstatoval, že nepřetržité kroky, které uvedené společnosti k vyřešení těchto obtíží podnikly, ukazují, že se nejednalo o nepřekonatelné překážky, které by takový vstup na trh znemožňovaly.

89. Tribunál přitom vycházel z velkého počtu skutkových okolností, které Servier nezpochybnila.

90. Za uvedených okolností nemůže Servier Tribunálu vytýkat, že nepřezkoumal jednotlivé překážky jako celek.

91. Jak správně uvádí Komise, Servier nevysvětluje, proč nebo jak se tyto překážky mohly zdát jako celek nepřekonatelné, když Tribunál analyzoval, aniž se dopustil nesprávného právního posouzení, že společnosti generických léčiv byly připraveny je jednotlivě překonat. Servier ostatně nevysvětluje ani to, v čem konkrétně měl takový přezkum spočívat a jak by se lišil od přezkumu provedeného Tribunálem.

92. Komise navíc správně poukazuje na to, že přijala „holistický“ přístup, když popsala, jaké kroky podnikly společnosti generických léčiv, a zejména společnost Niche, jak na úrovni patentů (soudní spory), tak na technické úrovni (řešení technických překážek), regulatorní úrovni (komunikace

[52] – Rozsudky ze dne 14. října 2010, Deutsche Telekom v. Komise (C-280/08 P, EU:C:2010:603, bod 25), a ze dne 10. dubna 2014, Areva a další v. Komise (C-247/11 P a C-253/11 P, EU:C:2014:257, bod 114).

s vnitrostátními orgány za účelem získání registrace) nebo na finanční úrovni (kontakty s mateřskou společností za účelem získání podpory). Tribunál ostatně nejen že ověřil opodstatněnost důkazů předložených v této souvislosti Komisí, ale navíc analyzoval vzájemnou provázanost mezi jednotlivými plány, například tím, že v bodě 494 napadeného rozsudku odmítl tvrzení Servier, podle nichž bránily finanční obtíže společnosti Niche čelit rizikům soudních poplatků a náhrady škody spojeným s patentovými spory.

93. Výtka vycházející ze skutečnosti, že nebyla provedena analýza všech překážek pro vstup společností generických léčiv na trh jako celku musí být tedy rovněž zamítnuta.

c) K rozložení důkazního břemene

94. Servier tvrdí, že Tribunál poté, co se spokojil s existencí kroků, které prokázovaly skutečné a konkrétní možnosti společností generických léčiv vstoupit na trh, vyžadoval, aby Servier za účelem vyvrácení tohoto zjištění předložila důkaz, že vstup těchto společností na trh narazil na nepřekonatelné překážky. To by však znamenalo požadovat předložení negativního důkazu (*probatio diabolica*). Tribunál měl tímto způsobem obrátit důkazní břemeno a porušit zásadu, podle které důkazní břemeno ohledně existence skutečných a konkrétních možností společností generických léčiv vstoupit na trh nese Komise.

95. Tato argumentace je zcela neopodstatněná.

96. Jak správně uznal Tribunál v bodě 386 napadeného rozsudku, je zajisté pravda, že důkazní břemeno týkající se existence skutečných a konkrétních možností vstupu soutěžitele na trh nese Komise. Jak však Tribunál v uvedeném bodě rovněž správně uznal, pokud Komise shromáždila soubor shodujících se nepřímých důkazů potvrzujících, že byly podniknuty kroky směřující k výrobě a uvedení dotčeného výrobku na trh v dostatečně krátké době na to, aby vyvinuly tlak na hospodářský subjekt přítomný na trhu, prokázala za okolností projednávané věci dostatečným způsobem existenci takových možností, jestliže neexistují důkazy o opaku týkající se technických, regulatorních, obchodních nebo finančních obtíží.

97. Na rozdíl od názoru Servier je toto rozložení důkazního břemene zcela v souladu se zásadami pevně stanovenými judikaturou Soudního dvora v oblasti porušení unijního práva hospodářské soutěže. Z toho jasně vyplývá, že Komise je povinna prokázat protiprávní jednání, jejichž existenci zjistila, a předložit důkazy, které mohou právně dostačujícím způsobem prokázat skutečnosti zakládající protiprávní jednání[53]. V této souvislosti musí Komise shromáždit dostatečně přesné a shodující se důkazy, jež povedou k nezvratnému přesvědčení o tom, že k tvrzenému protiprávnímu jednání skutečně došlo[54]. Pokud však Komise takové důkazy shromáždí, je na dotyčných subjektech, aby namítly nedostatečnost důkazů předložených Komisí k prokázání skutečností zakládajících protiprávní jednání[55].

[53] – Rozsudky ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise (C-185/95 P, EU:C:1998:608, bod 58), a ze dne 22. listopadu 2012, E.ON Energie v. Komise (C-89/11 P, EU:C:2012:738, bod 71).

[54] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. března 1984, Compagnie royale asturienne des mines a Rheinzink v. Komise (29/83 a 30/83, EU:C:1984:130, bod 20), a ze dne 31. března 1993, Ahlström Osakeyhtiö a další v. Komise (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, EU:C:1993:120, bod 127).

[55] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. ledna 2004, BAI a Komise v. Bayer (C-2/01 P a C-3/01 P, EU:C:2004:2, bod 63); ze dne 24. června 2015, Fresh Del Monte Produce v. Komise a Komise v. Fresh Del Monte Produce (C-293/13 P a C-294/13 P, EU:C:2015:416, body 135 až 140), a ze dne 27. ledna 2021, The Goldman Sachs Group v. Komise (C-595/18 P, EU:C:2021:73, bod 92). Viz též rozsudek ze dne 16. června 2015, FSL a další v. Komise (T-655/11, EU:T:2015:383, bod 181 a citovaná judikatura).

98. Ať již právem stanovené důkazní břemeno nese podle těchto zásad Komise, nebo dotyčný podnik, mohou být skutkové okolnosti, kterých se jedna strana dovolává, takové povahy, že druhé straně vznikne povinnost poskytnout vysvětlení nebo odůvodnění, přičemž pokud tak posledně uvedená strana neučiní, lze dospět k závěru, že důkazní břemeno bylo uneseno [56].

99. V projednávané věci přitom z přezkumu argumentů Servier provedeného v bodech 70 až 93 a v bodech 108 až 117 tohoto stanoviska jasně vyplývá, že se Tribunál nedopustil pochybení, když potvrdil, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že společnosti generických léčiv měly v okamžiku uzavření dohod skutečné a konkrétní možnosti vstupu na trh. Tribunál tudíž také správně potvrdil, že za těchto okolností příslušelo Servier, aby předložila důkazy, které by mohly tento závěr vyvrátit [57].

100. Při bližším zkoumání vychází argumentace, kterou v projednávaném případě zastává Servier, především ze záměny pojmů skutečná a potenciální hospodářská soutěž. Servier se tak mýlí, pokud jde o to, že k prokázání existence potenciální hospodářské soutěže musí Komise prokázat jen to, že společnosti generických léčiv měly skutečné a konkrétní možnosti vstoupit na trh ve lhůtě, která může vyvinout konkurenční tlak na výrobce originálních léčivých přípravků. Není však žádným způsobem vyžadováno, aby rovněž s jistotou prokázala, že kroky podniknuté společnostmi generických léčiv budou skutečně úspěšné a že tyto společnosti skutečně vstoupí na dotčený trh [58].

101. Ve stejném duchu, na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, Komise nemusí prokazovat, že kroky podniknuté společností generických léčiv za účelem vstupu na trh nutně povedou ke vstupu na trh „v krátké době“. Důležité je, že tyto kroky svědčí o možnosti vstupit na trh ve lhůtě, která může vyvolat konkurenční tlak. Dokud však takové kroky pokračují, například v rámci jednání s regulačním orgánem za účelem získání registrace nebo v rámci úsilí vyvíjeného k překonání technických obtíží týkajících se některých aspektů generického přípravku, dokládají možnost vstoupit na trh ve lhůtě, která může vyvolat konkurenční tlak. To platí tím spíše, pokud je existence uvedených kroků konfrontována při přezkumu souboru nepřímých důkazů svědčících o existenci potenciální hospodářské soutěže s důkazy o tom, že výrobce originálního léčivého přípravku vnímá hrozbu ze strany společností generických léčiv, jako je skutečnost, že se tento výrobce snaží uzavřít s nimi dohody, aby jejich vstup na trh oddálil [59].

102. Servier tudíž nemůže tvrdit, že se Tribunál dopustil pochybení, když v bodě 481 napadeného rozsudku potvrdil, že Komise nepochybila, když odmítla vyhovět žádosti o předložení korespondence mezi společností Niche nebo jejími partnery a dotyčnými vnitrostátními regulačními orgány, kterou podala Servier. Je totiž nesprávné tvrdit, že Komise měla posoudit šance společnosti Niche na úspěšné překonání regulatorních překážek pro získání registrace tím, že by se těchto orgánů dotázala.

103. Komise totiž nemá posuzovat šance na úspěch nebo pravděpodobný výsledek řízení o udělení registrace, které u vnitrostátních orgánů zahájila společnost generických léčiv. Stačí, když uvede konkrétní kroky podniknuté takovou společností (podání žádosti o registraci, korespondence s dotyčným regulačním orgánem) za účelem získání registrace ve lhůtě, která

[56] – Rozsudky ze dne 6. října 2009, GlaxoSmithKline Services a další v. Komise a další (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P a C-519/06 P, EU:C:2009:610, bod 83); ze dne 1. července 2010, Knauf Gips v. Komise (C-407/08 P, EU:C:2010:389, bod 80), a ze dne 18. ledna 2017, Toshiba v. Komise (C-623/15 P, nezveřejněný, EU:C:2017:21, bod 52).

[57] – Rozsudek Lundbeck v. Komise (body 78 a 79).

[58] – Rozsudky Generics (UK) a další (bod 38) a Lundbeck v. Komise (body 63, 83 a 84).

[59] – Viz body 75 a 79 až 81 tohoto stanoviska.

může vytvořit konkurenční tlak na výrobce originálních léčivých přípravků[60]. V tomto ohledu zpoždění při získání registrace nijak neprokazuje, že společnost generických léčiv již není zdrojem potenciální hospodářské soutěže, zejména pokud zmíněná společnost podniká kroky k vyřešení obtíží, které zpoždění způsobily, tak jak to učinily společnosti dotčené v projednávané věci (viz bod 109 tohoto stanoviska).

104. V tomto kontextu nemůže vést k prokázání obrácení důkazního břemene v neprospěch Servier ani argument vycházející ze skutečnosti, že to jsou společnosti generických léčiv, a nikoliv Servier, kdo je nejlépe schopen poukázat na případné obtíže, s nimiž se potýkaly zejména při podání svých žádostí o registraci. Argumentace v tomto smyslu totiž rovněž vychází z nesprávného předpokladu, podle kterého je k prokázání existence potenciální hospodářské soutěže nutné s jistotou prokázat, že kroky uskutečněné společnostmi generických léčiv byly úspěšné, a k popření závěru o existenci potenciální hospodářské soutěže stačí poukázat na související obtíže nebo prodlevy.

105. Jak však bylo právě prokázáno, a na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, dokud společnosti generických léčiv pokračují ve svých krocích u regulačních orgánů a neupustí od nich z důvodu případných obtíží, nadále prokazují své pevné odhodlání a svou schopnost vstoupit na trh. Korespondence mezi společnostmi generických léčiv a regulačními orgány by tudíž i za předpokladu, že by se zmiňovala o obtížích, nemohla vyvrátit zjištění o existenci potenciální hospodářské soutěže.

106. Z bodu 481 napadeného rozsudku ostatně každopádně vyplývá, že Servier měla v průběhu správního řízení před Komisí přístup k tabulce shrnující obsah této komunikace, kterou předložila společnost Niche a z níž vyplývalo, že problémy zjištěné vnitrostátními regulačními orgány nebránily společnosti Niche, aby na ně odpověděla či v řízení o registraci pokračovala.

107. Argument vycházející z obrácení důkazního břemene a z porušení práva na řádnou správu je tudíž také třeba odmítnout.

d) K dodatečným argumentům týkajícím se každé ze zúčastněných společností generických léčiv

108. Ve světle výše uvedených úvah nevyplývá z doplňujících argumentů, které předložila Servier a které se týkají každé ze zúčastněných společností generických léčiv jakožto potenciálních konkurentů, že by Tribunál dospěl k nesprávnému závěru, že v okamžiku uzavření dohod uvedené společnosti podnikly dostatečné přípravné kroky, které jim umožňovaly vstoupit na trh v takové lhůtě, která vyvíjí konkurenční tlak na Servier.

1) Niche/Unichem a Matrix

109. Zaprvé na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, měl Tribunál správně za to, že kroky, které společnosti Niche a Matrix podnikly k překonání technických obtíží úpravou výrobního postupu a formy přípravku společnosti Matrix, jak uvádí body 446 a 447 napadeného rozsudku, zdaleka neprokazují, že by byly patenty Servier nepřekonatelnými překážkami a naopak svědčí o pevném odhodlání a vlastní schopnosti společností Niche a Matrix vstoupit na trh navzdory existenci těchto patentů. Totéž platí pro úsilí vynaložené v pokročilé fázi vývoje generického léčivého

[60] – Rozsudek Generics (UK) a další (bod 44).

přípravku a pro aktivní účast v řízení o registraci (body 459 až 480 napadeného rozsudku). Prodlení v řízení o registraci v této souvislosti nijak nezpochybňuje postavení společností Niche a Matrix jako potenciálního konkurenta, neboť, jak bylo právě uvedeno v bodech 100 až 103 tohoto stanoviska, k tomu, aby bylo možné kvalifikovat společnosti, které takové kroky podniknou, jako potenciální konkurenty, není nutné prokázat, že kroky k získání registrace budou dokončeny v zamýšleném čase nebo že budou úspěšné.

110. Zadruhé úvahy Tribunálu v bodě 446 napadeného rozsudku nevykazují na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, žádné zkreslení. Kroky společnosti Niche zmíněné v tomto bodě, jejichž věcnou správnost Servier nezpochybňuje, tak svědčí o odhodlání společnosti Niche překonat překážky spojené s patenty Servier a „otevřít si cestu“ pro vstup na trh tím, že dosáhne prohlášení o neporušování práv, zrušení nebo zneplatnění patentu 947. Na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, se Tribunál v tomto bodě nezabýval otázkou, zda společnost Niche jednala „v dobré víře“. Tribunál se nezabýval ani důkazy, které v této souvislosti předložila Servier (odmítnutím společnosti Niche poskytnout podrobný popis svého výrobního postupu, umožnit kontrolu svých závodů nebo poskytnout vzorek svého výrobku). Bez ohledu na to, že takové důkazy nemohou být poprvé přezkoumány ve stadiu kasačního opravného prostředku, je v každém případě nutné konstatovat, že nezpochybňují závěry, které v tomto ohledu učinil Tribunál, a neukazují na jakékoli zkreslení.

2) Teva

111. Předně nelze přijmout kritiku Servier spočívající v tvrzení, že jí Tribunál v bodě 589 a následujících napadeného rozsudku neprávem uložil povinnost prokázat, že vstup společnosti Teva na trh narazil na nepřekonatelné překážky. Po podrobném přezkoumání důkazů, které předložila Servier, totiž Tribunál konstatoval, stejně jako v případě ostatních společností generických léčiv, že tyto důkazy nemohly zpochybnit zjištění Komise, podle něhož kroky společnosti Teva prokazovaly odhodlání a schopnost této společnosti vstoupit na trh.

112. Tribunál se navíc nedopustil pochybení ani tím, jak tvrdí Servier, že v bodě 590 a následujících napadeného rozsudku konstatoval, že riziko předběžného soudního příkazu nemělo vliv na skutečné a konkrétní možnosti společnosti Teva vstoupit na trh, neboť uvedl důkazy prokazující vůli společnosti Teva nést toto riziko. Servier se ostatně spokojila s obecným odkazem na svou argumentaci v této otázce před Tribunálem, aniž by prokázala pochybení Tribunálu. Jak uznal Soudní dvůr, existence soudních příkazů v každém případě nijak nevylučuje existenci potenciální hospodářské soutěže, neboť se jedná o předběžná opatření, která nijak nepředjímají opodstatněnost žaloby pro porušení patentových práv[61].

113. Stejně tak na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, nevykazují známky pochybení ani úvahy Tribunálu uvedené v bodech 601 až 603 napadeného rozsudku, podle kterých nemohla prodlení v řízeních o registraci stačit k vyloučení postavení společnosti Teva jako potenciálního soutěžitele, pokud tato společnost vyvíjela úsilí k překonání vzniklých obtíží, a to z důvodů již uvedených v bodech 100 až 103 a 109 tohoto stanoviska. Servier ostatně pouze odkazuje na svou žalobu a její přílohy v řízení v prvním stupni, když tvrdí, že důkazy, které předložila Tribunálu, prokazovaly, že tyto obtíže měly vliv na skutečné a konkrétní možnosti společnosti Teva vstoupit na trh, aniž poskytla jakákoli vysvětlení k těmto důkazům nebo prokázala, že Tribunál při jejich posouzení pochybil.

[61] – Rozsudek Generics (UK) a další (bod 53).

114. Pokud jde dále o údajná zkreslení, kterých se měl Tribunál dopustit při přezkumu technických problémů, s nimiž se přípravek Teva potýkal, nevyplývají tato zkreslení ani z tvrzení Servier, ani z bodů rozsudku, na které se odvolává. Servier tak na jedné straně tvrdí, že Tribunál zkreslil v bodech 586 a 609 až 612 napadeného rozsudku důkazy, které prokazovaly, že společnost Teva neměla využitelné zásoby perindoprilu, aniž uvedla důkaz, který měl být zkreslen. Na druhé straně Servier tvrdí, že Tribunál zkreslil e-mail zaslaný Teva společnosti Hetero dne 15. října 2007, tedy po uzavření dohody Teva, v němž Teva uvedla, že upouští od uvedení svého přípravku na trh. Přitom právě toto zdržení se vstupu na trh upravovala zmíněná dohoda [62]. Nezdá se tudíž, že by byla analýza Tribunálu, podle které byl dotčený e-mail určený k provedení zmíněné dohody, zkreslena.

115. Konečně na rozdíl od výtek uplatněných Servier, Tribunál v bodě 610 napadeného rozsudku neodmítl zohlednit důkazy z doby po uzavření dohody, ale omezil se správně na konstatování, že na základě komunikace, která odráží vnímání soutěžní situace společností Teva po uzavření dohody nelze prokázat, že Teva v okamžiku uzavření dohody nehodlala uvést svůj přípravek na trh [63].

3) Lupin

116. Pokud jde o posouzení postavení společnosti Lupin jako potenciálního konkurenta, Servier v zásadě pouze odkazuje na své obecné výtky týkající se potenciální hospodářské soutěže, které již byly přezkoumány v bodech 70 až 84 tohoto stanoviska.

117. Ve zbývající části Servier tvrdí, že Tribunál měl nesprávně za to, že Lupin měla skutečné a konkrétní možnosti uvést svůj přípravek na trh v celé EU, ačkoli působila pouze ve Spojeném království a navazování partnerství zůstalo teoretické a spekulativní. Tribunál však v tomto ohledu konstatoval, že jednání mezi Lupin a potenciálními obchodními partnery v tomto ohledu představovalo konkrétní kroky prokazující odhodlání a schopnost společnosti Lupin vstoupit na trh [64]. V tomto kontextu nesvědčí bod 745 napadeného rozsudku o jakémkoli zkreslení argumentace Servier, která tvrdí, že společnost Lupin narazila na nepřekonatelné obchodní překážky, neboť přesně to Servier opakovaně tvrdí v rámci projednávaného kasačního opravného prostředku a přesně toto Tribunál přezkoumal a vyvrátil v bodě 745 a následujících napadeného rozsudku.

e) Závěry

118. Z výše uvedených úvah vyplývá, že argumentace Servier týkající se potenciální hospodářské soutěže, předložená v rámci jejího druhého důvodu kasačního opravného prostředku a prvních částí jejího třetího, čtvrtého a pátého důvodu, musí být v plném rozsahu odmítnuta.

62 – Viz bod 37 tohoto stanoviska.

63 – V tomto smyslu viz rozsudek Lundbeck v. Komise (bod 67 a násl.).

64 – Viz bod 82 tohoto stanoviska a citovaná judikatura.

3. Ke kvalifikaci dohod jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu (první žalobní důvod a druhá část třetího, čtvrtého a pátého důvodu kasačního opravného prostředku)

119. V rámci svého prvního důvodu kasačního opravného prostředku, jakož i v rámci druhých částí třetího, čtvrtého a pátého důvodu Servier tvrdí, že se Tribunál dopustil pochybení, když se ztotožnil se zjištěním Komise, podle kterého sporné dohody představovaly omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu.

120. V tomto ohledu zaprvé Tribunál náležitě nezohlednil nedostatek zkušeností s takovými dohodami, jako jsou dohody dotčené v této věci, a skutečnost, že z tohoto důvodu nebylo omezení hospodářské soutěže snadno odhalitelné (a). Zadruhé s ohledem na pozitivní nebo přinejmenším nejednoznačné účinky dohod nebylo možné dospět k závěru o jejich protisoutěžním účelu (b). Konečně zatřetí se Tribunál dopustil pochybení tím, že se příliš zaměřil na platby nebo jiné pobídkové výhody poskytnuté ze strany Servier společnostem generických léčiv (c).

a) Ke zkušenostem a „snadné odhalitelnosti“ omezení hospodářské soutěže

121. Servier nejprve s odkazem zejména na stanovisko generálního advokáta N. Wahla ve věci CB v. Komise [65] tvrdí, že napadený rozsudek je stižen první řadou pochybení v tom, že potvrzuje kvalifikaci sporných dohod jako omezení z hlediska účelu bez ohledu na nedostatek nabytých zkušeností a hospodářskou nauku, a přestože tvrzené omezení hospodářské soutěže nebylo snadno odhalitelné.

122. O novosti otázek vyvolaných dohodami o smírném narovnání tak svědčí četné skutečnosti, jako je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci Generics (UK) a další. Stejně tak svědčí o obtížné odhalitelnosti omezení hospodářské soutěže dohodami o smírném narovnání zejména skutečnost, že Komise potřebovala k vyjádření svých úvah několik stovek stran. Sám Tribunál v bodě 1666 napadeného rozsudku uznal, že protiprávní povaha předmětných dohod nemusela být zřejmá vnějšímu pozorovateli, jako je Komise nebo specializovaní právníci.

123. Tato argumentace však nemůže obstát, neboť není vůbec vyžadováno, jak již Soudní dvůr výslovně uvedl, aby tentýž druh dohod již byl Komisí shledán za způsobilý omezit hospodářskou soutěž z hlediska účelu, a to i kdyby tyto dohody byly součástí takového specifického kontextu, jako je kontext práv duševního vlastnictví [66]. Judikatura nevyžaduje, aby dohoda byla dostatečně škodlivá pro hospodářskou soutěž *prima facie* nebo bez jakékoliv pochybnosti, aniž by byl proveden důkladný přezkum jejího obsahu, účelu a hospodářského a právního kontextu, do kterého spadá, k tomu, aby mohla být kvalifikována jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu ve smyslu článku 101 SFEU [67].

b) K platbám a údajným „pozitivním“ nebo „nejednoznačným“ účinkům dohod

124. V následující řadě argumentů Servier tvrdí, že se Tribunál dopustil pochybení tím, že kvalifikoval sporné dohody jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, a přitom tyto dohody měly pozitivní, nebo přinejmenším nejednoznačné účinky na hospodářskou soutěž.

[65] – C-67/13 P, EU:C:2014:1958, bod 56.

[66] – Rozsudek Lundbeck v. Komise (bod 129 a násl.).

[67] – Viz mé stanovisko ve věci Lundbeck v. Komise (C-591/16 P, EU:C:2020:428, body 156 a 157 a citovaná judikatura).

125. Servier dále tvrdí, že Tribunál nesprávně dospěl k závěru, že uvedené dohody byly takovými omezeními z hlediska účelu, protože stanovily platby nebo jiné pobídkové výhody ve prospěch společností generických léčiv výměnou za doložky o nenapadnutí patentů Servier a neuvedení výrobků těchto společností na trh. Tribunál tím nevzal v úvahu patentový kontext dohod a zaměnil koncepty omezení obchodu a omezení hospodářské soutěže.

126. Je třeba připomenout, že z rozsudků Generics (UK) a další [68] a Lundbeck v. Komise [69] vyplývá, že takové dohody o smírném narovnání, jako jsou dohody dotčené v projednávané věci, představují omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu:

– vyplývá-li ze všech dostupných informací, že kladný zůstatek převodů hodnot provedených výrobcem originálních léčivých přípravků ve prospěch výrobce generických léčivých přípravků je možné vysvětlit pouze obchodním zájmem stran dohody nekonkurovat si na základě výkonnosti,

– ledaže je příslušná dohoda o narovnání spojena s potvrzenými prosoutěžními účinky, které mohou důvodně vyvolat pochybnosti o její dostatečné škodlivosti z hlediska hospodářské soutěže.

127. Ve světle těchto zásad nemůže argumentace Servier týkající se plateb (1), jakož i údajných „pozitivních“ nebo „nejednoznačných“ účinků sporných dohod (2) obstát.

1) K platbám

128. Z uvedeného vyplývá, že je třeba odmítnout argumentaci Servier, podle které nemůže být převod hodnoty ze strany výrobce originálních léčiv ve prospěch společnosti generických léčiv v rámci dohody o smírném narovnání patentového sporu rozhodující pro kvalifikaci takové dohody jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu.

129. Patentové pozadí takových dohod a veřejný zájem na mimosoudním řešení patentových sporů nemění nic na tom, že tyto dohody jsou protisoutěžní, pokud lze převody hodnot výrobce originálního léčivého přípravku ve prospěch společnosti generických léčiv vysvětlit pouze obchodním zájmem těchto subjektů nekonkurovat si. V této souvislosti není vyžadováno, jak tvrdí Servier, aby výše těchto převodů hodnot odpovídala očekávaným ziskům společností generických léčiv [70].

130. Na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, tedy Tribunál v projednávané věci použil správný test pro určení, zda měly sporné dohody protisoutěžní účel. Tribunál tak v bodech 263 až 273, a zejména v bodech 265 a 272 napadeného rozsudku v podstatě vysvětlil, že na společnost generických léčiv musí být nahlíženo tak, že byla prostřednictvím platby motivována k tomu, aby se podřídila doložkám o neuvedení na trh a o nenapadnutí, pokud platba, kterou obdrží, není odůvodněna jiným protiplněním, než je to, které spočívá v upuštění od snah konkurovat majiteli patentu.

131. V tomto posledním ohledu Tribunál v bodech 277 až 280 napadeného rozsudku uvedl, že by takzvaná „obrácená“ platba, plynoucí od výrobce originálních léčiv ke společnosti generických léčiv, mohla být považována za odůvodněnou, pokud pokrývá náklady vlastní smírnému

[68] – Rozsudek Generics (UK) a další (bod 111).

[69] – Rozsudek Lundbeck v. Komise (body 114, 115 a 137).

[70] – Rozsudky Generics (UK) a další (bod 94) a Lundbeck v. Komise (bod 115).

narovnáním sporu, například náklady řízení vynaložené společností generických léčiv v rámci patentového sporu za podmínky, že je výše těchto nákladů stanovena stranami a není nepřiměřená.

132. V bodech 798 až 810 a zejména v bodech 804 a 806 napadeného rozsudku se Tribunál rovněž zabýval případem provázání dohody o smírném narovnání patentového sporu, obsahující doložky o neuvedení na trh a o nenapadnutí, s obchodní dohodou předpokládající převod zboží určité hospodářské hodnoty ze strany společnosti generických léčiv na výrobce originálních léčiv. V projednávané věci dohoda Lupin formu takového provázání měla [71].

133. Tribunál vysvětlil, že v případě takového smluvního ujednání je třeba zkoumat, zda platba provedená výrobcem originálních léčiv ve prospěch společnosti generických léčiv přesahuje obvyklou hospodářskou hodnotu obchodovaného zboží, tedy hodnotu, kterou by toto zboží představovalo v rámci transakce uskutečněné za obvyklých tržních podmínek. Podle Tribunálu lze dospět k závěru, že došlo k neodůvodněné platbě ve prospěch společnosti generických léčiv, pokud výše platby provedené výrobcem originálních léčiv přesahuje obvyklou hospodářskou hodnotu obchodovaného zboží. Taková platba může být kvalifikována jako pobídka k přijetí závazku nekonkurovat vyplývajícího z dohody o smírném narovnání spojené s obchodní dohodou, pokud je neodůvodněná část platby natolik významná, aby představovala pobídku.

134. Analytická tabulka takto vypracovaná Tribunálem je dokonale přizpůsobena analýze takových dohod, jako jsou dohody dotčené v projednávané věci. Tato tabulka v podstatě odpovídá tabulce potvrzené Soudním dvorem v rozsudcích Generics (UK) a další a Lundbeck v. Komise. Soudní dvůr zde rovněž uvedl, že za účelem posouzení, zda takové převody hodnot obsažené v dohodě o smírném narovnání, jako jsou převody hodnot dotčené v projednávané věci, mohou být vysvětleny pouze obchodním zájmem stran této dohody nekonkurovat si, je třeba zohlednit veškeré převody hodnot uskutečněné mezi stranami bez ohledu na to, zda se jedná o převody peněžní či nepeněžní. Podle Soudního dvora je tak třeba určit, zda může být kladný zůstatek převodů hodnoty výrobce originálních léčiv ve prospěch společnosti generických léčiv odůvodněn existencí případných protiplnění ze strany této společnosti [72].

135. Z toho vyplývá, že výtka vycházející z nesprávného posouzení plateb Tribunálem musí být zamítnuta.

2) K údajným „pozitivním“ nebo „nejednoznačným“ účinkům dohod

136. Pokud jde o tvrzené „pozitivní“ nebo „nejednoznačné“ účinky sporných dohod, Servier zaprvé poukazuje na to, že škodlivost dohod zvaných „pay for delay“ souvisí se zpožděním vstupu na trh. V projednávané věci však po zneplatnění patentu 947 EPÚ k žádnému zpoždění při vstupu na trh nedošlo.

137. Vzhledem k tomu, že bez ohledu na uzavření dohod pokračovalo před EPÚ řízení o zpochybnění patentu 947 vedené odpůrci, kteří neuzavřeli se Servier dohodu, která by jim zakazovala v tomto řízení pokračovat, nemohlo být účelem odstoupení společností generických léčiv, které takové dohody uzavřely, znemožnit nebo oddálit zpochybnění patentu.

[71] – Viz body 41 a 42 tohoto stanoviska.

[72] – Rozsudky Generics (UK) a další (body 90 až 92) a Lundbeck v. Komise (body 115 a 134).

138. Jak přitom Tribunál správně poznamenal zejména v bodě 644 napadeného rozsudku, tato argumentace je založena na hypotetických a k datu uzavření dohod nepředvídatelných okolnostech, které nemohou být v rámci analýzy účelu omezujícího hospodářskou soutěž zohledněny.

139. Mimoto, jak správně poznamenává Komise, uvedená argumentace nemůže obstát, neboť by vedla k záměně vlastní škodlivosti dohody o vyloučení z trhu za úplatu s možností, že taková dohoda nebude mít později žádné významné skutečné účinky na hospodářskou soutěž, a to v důsledku okolností nezávislých na vůli stran, například pokud je patent zrušen na základě žaloby třetí osoby.

140. Jak jsem vysvětlila ve svém stanovisku ve věci Generics (UK) a další[73], pro posouzení protisoutěžního účelu dohody o smírném narovnání patentového sporu je třeba ověřit, zda strany uzavřením této dohody nahradily rizika hospodářské soutěže prostřednictvím praktické vzájemné spolupráce. Je-li tomu tak, situace vytvořená dohodami není výsledkem normální hospodářské soutěže, ale výsledkem jednání ve vzájemné shodě, kterým strany vyloučily rizika hospodářské soutěže. Otázka, zda by byla situace ohledně patentů, v důsledku jejího pozdějšího vývoje, nutně odlišná v případě neexistence dohody, proto není pro posouzení způsobilosti dohody omezit hospodářskou soutěž rozhodující.

141. Pro posouzení této způsobilosti omezit hospodářskou soutěž totiž není rozhodující, zda by výrobci generických léčiv mohli nebo nemohli vstoupit na trh v případě neexistence dohody z důvodu vývoje situace týkající se patentu (která v době uzavření dohody nebyla z povahy věci známa). Rozhodující naopak je, zda je neuvedení generik na trh výsledkem normální hospodářské soutěže nebo protisoutěžního jednání ve vzájemné shodě[74].

142. Zadruhé Servier tvrdí, že zejména dohody Teva a Lupin měly z důvodu některých jejich ustanovení prosoutěžní účinky. Podobně jak učinil Tribunál, je třeba analyzovat tato tvrzení s ohledem na zvláštní ustanovení dotyčných dohod.

c) K přezkumu účelu dotčených dohod omezujícího hospodářskou soutěž

143. Ve světle předchozích úvah je nyní třeba přezkoumat argumenty, kterými se Servier snaží prokázat, že se Tribunál dopustil pochybení tím, že kvalifikoval dohody uzavřené se společnostmi Niche/Unichem a Matrix (1), Teva (2) a Lupin (3) jako porušení hospodářské soutěže z hlediska účelu.

1) K dohodám Niche a Matrix

144. Servier tvrdí, že se Tribunál dopustil pochybení, když rozhodl, že platba poskytnutá Servier společnostem Niche a Matrix je vysvětlena pouze jejich zájmem vzájemně si nekonkurovat a že byla skutečným důvodem jejich dohod o smírném narovnání. Konkrétně Servier tvrdí, že Tribunál pochybil, když nekonstatoval, že její platba byla protiplněním za náklady společností Niche a Matrix, jako je zejména odškodnění, které mohly být tyto společnosti nuceny platit třetím osobám v postavení distributorů.

[73] – C-307/18, EU:C:2020:28, bod 126 a násl.

[74] – Viz mé stanovisko ve věci Generics (UK) a další (C-307/18, EU:C:2020:28, body 124 až 128 a 176).

145. Jak bylo uvedeno v bodě 34 výše, Servier zaplatila v rámci dohody Niche společnosti Niche/Unichem 11,8 milionu GBP. V rámci dohody Matrix zaplatila společnosti Matrix 11,8 milionu GBP. Navíc v rámci dohody uzavřené téhož dne společnostmi Niche a Biogaran zaplatila společnost Biogaran společnosti Niche 2,5 milionu GBP.

146. Pokud jde nejprve o dohodu uzavřenou Servier se společností Niche, Tribunál v bodě 527 a následujících napadeného rozsudku přezkoumal otázku, zda byla platba Servier poskytnutá společnosti Niche odůvodněna jiným důvodem než pobídkou společnosti Niche, aby souhlasila s doložkami o neuvedení na trh a o nenapadnutí obsaženými v dohodě. Tribunál tak analyzoval otázku, zda lze částku zaplacenou Servier společnosti Niche vysvětlit náklady, které jsou vlastní smírnému narovnání.

147. V tomto ohledu měl Tribunál v bodech 536 a 537 napadeného rozsudku jednak za to, že náklady, jichž se z tohoto důvodu dovolávají společnosti Niche a Servier, představují především náklady na vývoj perindoprilu společnosti Niche a náklady na odškodnění jejích zákazníků. Tribunál dospěl k závěru, že tyto náklady nejsou vlastní smírnému narovnání patentového sporu. V bodě 538 napadeného rozsudku Tribunál dále konstatoval, že náklady na právní poradenství udávané Niche a Servier nemohly být spojené s dohodou o smírném narovnání, jelikož se vztahují k období předcházejícímu soudnímu řízení mezi společností Niche a Servier.

148. V bodě 539 napadeného rozsudku Tribunál pro úplnost uvedl, že i kdyby měly být údajné částky ve výši 1,1 milionu GBP z titulu nákladů na právní poradenství a náklady na vývoj přípravku a na odškodnění zákazníků, ohodnocené Komisí v bodě 1336 odůvodnění napadeného rozhodnutí na 1,2 a 1,3 milionu GBP, považovány za odůvodněné, jejich celková částka ve výši 3,6 milionu GBP by byla stále výrazně nižší než částka 11,8 milionu GBP, kterou Servier zaplatila společnosti Niche.

149. Pokud jde dále o dohodu uzavřenou mezi společnostmi Niche a Biogaran, Tribunál v bodech 542 až 544 napadeného rozsudku konstatoval, že platba uskutečněná společností Biogaran ve prospěch společnosti Niche představovala pro společnost Niche dodatečnou pobídku k přijetí omezujících ustanovení dohody Niche.

150. Konečně, pokud jde o dohodu Matrix, Tribunál v bodě 546 napadeného rozsudku konstatoval, že účastnice řízení nepředložily žádné důkazy, které by odůvodnily částku 11,8 milionu GBP zaplacenou Servier společnosti Matrix.

151. Nejprve je třeba konstatovat, že v rámci projednávaného kasačního opravného prostředku Servier neuvádí žádný důkaz, na jehož základě by bylo možné prokázat, že je závěr Tribunálu uvedený v předchozím bodě týkající se dohody Matrix nesprávný. Servier se pouze obecně a neurčitě dovolává rizika náhrady škody společnosti Matrix. Za těchto podmínek musí být její výtka týkající se údajně nesprávné kvalifikace platby, kterou Servier poskytla společnosti Matrix, jako pobídky pro tuto společnost, aby přijala závazek nekonkurovat, zamítnuta.

152. Stejně tak Servier neuplatňuje dále žádnou skutečnost, která by mohla zpochybnit závěr Tribunálu uvedený v bodě 149 výše, podle kterého platba společnosti Biogaran ve prospěch společnosti Niche představovala dodatečnou pobídku k přijetí jejího závazku nekonkurovat.

153. Konečně, co se týče platby ve výši 11,8 milionu GBP, kterou Servier poskytla ve prospěch Niche, žádný z důkazů, které Servier v rámci projednávaného kasačního opravného prostředku uplatnila, neprokazuje, že je závěr Tribunálu, podle něhož bylo důvodem této platby pouze přijetí závazku nekonkurovat ze strany společnosti Niche, chybný.

154. Argumentace, podle které se Tribunál dopustil pochybení, když měl za to, že náklady na vývoj perindoprilu společnosti Niche a na odškodnění dlužné třetím osobám nemohly odůvodnit platbu Servier, je irelevantní. Jak bylo uvedeno v bodě 148 výše, Tribunál konstatoval, že i kdyby tyto náklady (jakož i tvrzené náklady na právní poradenství) měly být od částky 11,8 milionu GBP zaplacené Servier odečteny, stále by zůstávala částka 8,2 milionu GBP, kterou lze vysvětlit pouze přijetím závazku nekonkurovat ze strany Niche.

155. V tomto kontextu je třeba odmítnout argument Servier, podle kterého je bod 537 napadeného rozsudku stižen nedostatkem odůvodnění a zkreslením skutkových okolností v rozsahu, v němž zamítá vyšší částky odhadů možných náhrad udávaných Servier. Tribunál dostatečným způsobem vysvětlil, že tyto částky nepřipouští, neboť se jednalo o pouhé návrhy. Stejně tak není patrné, že by Tribunál zkreslil dopis, na který odkazuje Servier, podle kterého podnik požadoval výrazně vyšší náhradu, než je částka stanovená Komisí, zatímco Servier sama uznává, že se jednalo o pouhou žádost.

156. Pro úplnost poznamenávám, že se nezdá být stiženo žádnou vadou ani konstatování Tribunálu uvedené v bodech 280, 531 a 537 napadeného rozsudku, podle kterého nelze náklady na vývoj přípravku Niche a případné odškodnění dlužné třetím osobám považovat za neoddělitelnou součást smírného narovnání, takže jejich náhrada ze strany Servier ve prospěch společnosti Niche nemůže být odůvodněná.

157. Jak totiž připouští sama Servier, je možné, že by platba odškodnění třetím osobám z důvodu nedodání přípravku společnosti Niche, byla splatná i v případě, že by nedošlo ke smírnému narovnání se Servier. Nezdá se přitom pravděpodobné, že by Servier souhlasila se zaplacením těchto nákladů společnosti Niche, pokud by se tato společnost sama rozhodla, aniž by k tomu byla ze strany Servier motivována, že tento přípravek neuvede na trh, protože by byla přesvědčena o síle patentů Servier.

158. Jak uvádí Servier, společnost generických léčiv, která se po samostatném vyhodnocení patentového rizika, kterému je vystavena, rozhodne ukončit probíhající patentový spor smírným narovnáním, se samozřejmě může chtít chránit před finančními důsledky takového smírného narovnání. V takové situaci však neexistuje žádný rozumný hospodářský důvod, který by výrobce originálních léčiv vedl k tomu, aby souhlasil s poskytnutím odškodnění uvedené společnosti za tyto důsledky vyplývající z její vlastní volby, nejde-li o poskytnutí motivace k uzavření dohody o smírném narovnání, která nemá jiné protiplnění než závazek nekonkurovat.

159. Je totiž třeba rozlišovat mezi důvodem vzniku povinnosti společnosti Niche odškodnit třetí osoby a důvodem pro poskytnutí náhrady těchto nákladů společnosti Niche ze strany Servier. Je sice pravda, že by *povinnost společnosti Niche odškodnit třetí osoby* za nedodání zboží mohla vzniknout, pokud by se společnost Niche samostatně rozhodla, že zboží nedodá, a toto nedodání by mělo jiné odůvodnění, než vůli společností Niche a Servier nekonkurovat si. Nicméně *skutečnost, že je to Servier, kdo nahrazuje společnosti Niche tyto náklady*, nemůže mít jiné „odůvodnění“ než přijetí závazku nekonkurovat, jelikož tyto náklady nejsou vlastní smírnému narovnání a neodpovídají žádnému jinému protiplnění, které mohla společnost Niche nabídnout Servier. Stejná úvaha platí pro náklady na vývoj přípravku společnosti Niche.

160. Tyto náklady na vývoj přípravku a odškodnění třetích osob v případě nedodání tedy *a priori* nejsou součástí nákladů, jejichž náhradu výrobcem originálních léčiv lze v rámci takového smírného narovnání, jako je smírné narovnání dotčené v projednávané věci, považovat za odůvodněnou [75].

161. Konečně argument Servier, podle kterého měl Tribunál posoudit, zda zaplacená částka odpovídala tržbám po dobu delší deseti let a hrubé marži za dobu delší než dvacet let, musí být zamítnut z důvodu již uvedeného v bodě 129 výše. Stejně tak nemůže obstát argument, podle kterého společnost Niche přijala platbu z důvodu obtíží, kterým čelila. To, že uzavření dohody je z hospodářského a obchodního hlediska pro strany racionálním a výhodným řešením, neznamená, že se na takovou dohodu nevztahuje článek 101 SFEU [76].

162. Z výše uvedeného vyplývá, že argumentace Servier týkající se dohod Niche a Matrix musí být odmítnuta.

2) K dohodě Teva

163. Jak bylo uvedeno v bodech 36 až 38 výše, podle dohody Teva se Teva zavázala, že nebude napadat patenty Servier před soudy Spojeného království a že v této zemi nebude prodávat svůj vlastní perindopril, výměnou za platbu ve výši 5 milionů GBP ze strany Servier. Později si Servier mohla zvolit, zda bude dodávat generický perindopril společnosti Teva za účelem distribuce, nebo zda jí v případě nedodání zaplatí paušální odškodnění. Společnost Teva neměla možnost dohodu v případě nedodání vypovědět. Servier následně této možnosti nedodávat využila a během určeného období vyplácela společnosti Teva měsíční paušální odškodnění ve výši 500 000 GBP, jehož konečná částka činila 5,5 milionu GBP. Celkově tedy Servier zaplatila na základě dohody Teva společnosti Teva 10,5 milionu GBP.

164. V bodech 646 až 698 napadeného rozsudku měl Tribunál za to, že argumenty Servier zpochybňující povahu dohody Teva omezující hospodářskou soutěž nelze přijmout.

165. Servier nyní tvrdí, že Tribunál nevzal v úvahu cíle a nejednoznačné účinky této dohody (i) a nesprávně konstatoval, že platby provedené Servier ve prospěch Teva představovaly obrácené platby (ii).

i) K cílům a údajným „ambivalentním“ účinkům dohody Teva

166. Servier tvrdí, že Tribunál nesprávně posoudil základní cíl dohody Teva, jímž bylo uzavření dohody o dodávkách, která umožňovala Teva vstoupit na trh s první vlnou generických léčiv a obchodně atraktivnějším přípravkem, a společnosti Servier využívat výhod předního distributora ve Spojeném království. Za těchto podmínek nemohla být ustanovení smírného narovnání považována za škodlivá pro hospodářskou soutěž.

167. Jak správně kriticky namítá Komise, Servier se svou argumentací snaží „rozkouskovat“ jednotlivá ustanovení dohody Teva, aby se samostatně jevila jako neutrální z hlediska hospodářské soutěže. Servier však nepředkládá žádný důkaz, který by mohl zpochybnit zjištění, na jejichž základě Tribunál stanovil, že uvedená dohoda byla jako celek skutečně uzavřena s cílem získat

[75] – K nákladům, jejichž náhradu lze považovat za odůvodněnou, viz rozsudek Generics (UK) a další (body 84 až 92).

[76] – Viz rozsudek ze dne 8. září 2016, Lundbeck v. Komise (T-472/13, EU:T:2016:449, bod 380 a citovaná judikatura).

závazek zákazu konkurence společnosti Teva vůči Servier za úplatu, zatímco možné dodávky perindoprilu Servier společnosti Teva byly nejen hypotetické, ale nebyly ani způsobilé vyvolat jakékoli účinky podporující hospodářskou soutěž.

168. Je třeba konstatovat, že na základě skutečností předložených Servier v rámci tohoto řízení o kasačním opravném prostředku v rozsahu, v němž by mohly být chápány jako skutečnosti směřující ke kritice právní kvalifikace skutkových okolností Tribunálem, a nikoli pouze k dosažení nového posouzení těchto skutkových okolností, nelze prokázat, že by uvedené závěry Tribunálu byly chybné.

– *K údajným „nejednoznačným“ nebo „prosoutěžním“ účinkům*

169. V bodech 667 až 671 napadeného rozsudku Tribunál konstatoval, že tvrzené potenciální účinky dohody Teva nelze kvalifikovat jako neomezující hospodářskou soutěž, či dokonce za podporující hospodářskou soutěž. Servier v této souvislosti tvrdila, že budoucí rozhodnutí EPÚ ohledně platnosti patentu 947, bylo stranám z povahy věci neznámé. Účinky podporující hospodářskou soutěž dohody Teva spočívaly v tom, že dohoda umožňovala společnosti Teva vstoupit na trh bez ohledu na výsledek tohoto rozhodnutí. Tribunál měl přitom za to, že bez ohledu na výsledek pozdějšího rozhodnutí EPÚ, který nebyl k datu dohody předvídatelný, nemohla vést žádná z možností stanovených dohodou Teva k situaci, kterou by bylo možné kvalifikovat jako „podporující hospodářskou soutěž“. Tato dohoda by totiž vždy bránila společnosti Teva vstoupit na trh se svým přípravkem nebo přípravkem třetí osoby a vstup společnosti Teva s přípravkem dodaným Servier by nevytvářel soutěžní vztah mezi společnostmi Teva a Servier.

170. Na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, není toto posouzení Tribunálu stiženo vadami. Soudní dvůr již měl příležitost konstatovat, že řízený vstup společnosti generických léčiv na trh s omezeným množstvím přípravků, který vyplývá z jednání ve vzájemné shodě s výrobcem originálních léčiv organizovaného v rámci dohody, která brání nezávislému vstupu této společnosti na trh, nemůže být považován za prosoutěžní[77]. Na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, pokud je v takové situaci množství přípravků dodávaných výrobcem originálních léčiv společnosti generických léčiv omezené (jako tomu bylo v projednávaném případě[78]), nemá společnost generických léčiv zájem na uplatňování cenové hospodářské soutěže[79].

171. Soudní dvůr již konstatoval, že strany takové dohody, jako je dohoda dotčená v projednávané věci, nemohou argumentovat možným budoucím vývojem patentového práva, který nebyl v okamžiku uzavření dohody znám a na němž by závisela škodlivost této dohody z hlediska práva hospodářské soutěže[80]. Jak bylo uvedeno v bodech 139 až 141 výše, je třeba ověřit, zda strany uzavřením této dohody nahradily rizika hospodářské soutěže praktickou vzájemnou spoluprací, zatímco otázka, zda by byla situace týkající se patentů nutně odlišná v případě neexistence dohody, není rozhodující[81].

[77] – Rozsudek Generics (UK) a další (body 107 až 110); viz rovněž mé stanovisko ve věci Generics (UK) a další (C-307/18, EU:C:2020:28, body 168 až 172).

[78] – Viz bod 655 napadeného rozsudku a bod 1614 odůvodnění sporného rozhodnutí.

[79] – Viz mé stanovisko ve věci Generics (UK) a další (C-307/18, EU:C:2020:28, bod 169).

[80] – V tomto smyslu viz rozsudek Generics (UK) a další (body 119 a 120).

[81] – Viz mé stanovisko ve věci Generics (UK) a další (C-307/18, EU:C:2020:28, body 124 až 128 a 176).

– *K tvrzené neexistenci škodlivosti ustanovení dohody Teva*

172. Pokud jde o doložku o nenapadnutí patentu, jejíž škodlivost Servier zpochybňuje, Tribunál v bodech 646 až 653 napadeného rozsudku uvedl, že skutečnost, že tato doložka nebrání tomu, aby Teva pokračovala v řízení před EPÚ, ji nezbavuje její omezující povahy. Tento závěr je přitom správný, neboť uvedená doložka bránila Teva, aby před soudy Spojeného království tvrdila, že její výrobek neporušuje práva, a dále jí bránila incidenčně se před těmito soudy dovolávat neplatnosti patentů Servier. Mimoto z důvodu uvedeného v předchozím bodě není případný budoucí vývoj týkající se patentu, tak jako je v projednávaném případě vývoj, který může vyplynout z pokračování v řízení před EPÚ, pro analýzu dohody, jejímž účelem je omezit hospodářskou soutěž, rozhodující.

173. Pokud jde o doložky o výlučném nákupu a o neuvedení na trh, jejichž škodlivost Servier rovněž zpochybnila, Tribunál mohl v bodech 654 až 666 napadeného rozsudku konstatovat, aniž se dopustil pochybení, že tyto doložky byly Komisí správně analyzovány jako jeden a tentýž závazek nekonkurovat. Podle uvedených doložek měla Servier možnost rozhodnout podle svého uvážení, zda bude společnosti Teva dodávat perindopril nebo zda jí v případě nedodání zaplatí paušální odškodnění. Z důvodu povinnosti výlučného odběru se Teva nemohla zásobit u jiných dodavatelů ani v případě nedodání ze strany Servier.

174. Jak Komise správně podotýká, důsledkem těchto ustanovení bylo, že společnost Servier držela „klíč k otevření dveří pro vstup společnosti Teva na trh“. Bylo však zřejmé, že Servier neměla v úmyslu tak učinit a bude dodávat svůj výrobek k distribuci společnosti Teva pouze v případě, že se třetí straně podaří vstupem na trh tyto dveře otevřít. V takovém případě si společnost Servier chtěla zajistit svůj podíl na trhu prostřednictvím distribuce svého vlastního generického přípravku „spřátelenou“ společností generických léčiv Teva [82].

175. Na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, se Tribunál nedopustil pochybení, když v bodě 666 napadeného rozsudku rozhodl, že skutečnost, že se dohoda Teva omezovala na perindopril erbumin, nezbavovala tuto dohodu protisoutěžní povahy. Tribunál měl správně za to, že i kdyby Teva mohla v období, na které se vztahovala dohoda, vstoupit na trh s perindoprilem tvořeným jinou solí než erbuminem, nic to nemění na tom, že jí tato dohoda bránila konkurovat Servier s perindoprilem erbumilem a omezovala v tomto ohledu hospodářskou soutěž. Přitom přípravek, který Teva v době uzavření uvedené dohody hodlala uvést na trh, byl právě perindopril erbumin, zatímco jinou sůl vyvinula až později.

ii) K platbám

176. Pokud jde o platby uskutečněné v rámci dohody Teva, Servier zaprvé tvrdí, že se Tribunál dopustil pochybení při kvalifikaci paušálního odškodnění, kterou zaplatila společnosti Teva.

177. V bodech 684 až 686 napadeného rozsudku Tribunál konstatoval, že paušální odškodnění, které Servier za nedodání společnosti Teva zaplatila, jehož konečná výše činí 5,5 milionu GBP, představovalo platbu poskytnutou společnosti Teva výměnou za její závazek nekonkurovat Servier. Tato platba představovala protiplnění za to, že společnost Teva nevstoupila na trh, jak bylo stanoveno v doložkách o výlučném nákupu a o nevypovězení.

[82] – Bod 1561 odůvodnění sporného rozhodnutí.

178. Servier přitom nepředkládá žádný důkaz, který by mohl tyto úvahy vyvrátit, neboť neudává žádné jiné protiplnění, které měla za tuto platbu získat od společnosti Teva. Za těchto podmínek měl Tribunál oprávněně za to, že tuto platbu lze vysvětlit pouze obchodním zájmem stran dohody nekonkurovat si na základě výkonnosti. Skutečnost, že tato platba měla podobu odškodnění za nedodání, splatnou pouze v případě nedodání zboží, je v tomto ohledu irelevantní.

179. Zadruhé Servier tvrdí, že Tribunál nesprávně kvalifikoval původní platbu ve výši 5 milionů GBP, kterou Servier zaplatila společnosti Teva, jako obrácenou platbu. Účelem této platby bylo přispět na náklady spojené s ukončením smluv Teva s dodavatelem ÚLL a dodavatelem koncových přípravků, na náklady na zničení stávajících zásob přípravku společnosti Teva a náklady na soudní řízení. Pro Servier byla navíc částka odůvodněna tím, že se vyhnula sporu a zabezpečila si dohodu o dodávkách s Teva.

180. Tato argumentace je irelevantní.

181. Není totiž nutné určovat, zda platba ze strany výrobce originálních léčiv ve prospěch společnosti generických léčiv, která odpovídá nákladům na zničení jeho přípravku a odškodnění třetích osob touto společností, může být považována v rámci takové dohody, jako je dotčená dohoda, za odůvodněnou. Z důvodů již uvedených v bodech 156 až 160 výše je to již samo o sobě pochybné. Jak Komise správně uvedla v bodě 1599 odůvodnění sporného rozhodnutí, zmíněném v bodech 680 a 689 napadeného rozsudku, tyto náklady neodpovídají žádné tržní hodnotě, kterou by Servier od Teva získala.

182. V projednávané věci však Tribunál v bodech 687 až 698 napadeného rozsudku poznamenal, že Teva každopádně nepředložila žádný číselný údaj týkající se nákladů, které byly údajně kompenzovány počáteční částkou 5 milionů GBP zaplacenou Servier společnosti Teva. Tribunál měl v této souvislosti za to, že i kdyby bylo třeba zohlednit Komisí vytvořený odhad nákladů, které mohly podle Teva spadat mezi náklady určené podle smírného narovnání ke kompenzaci ze strany Servier, včetně hodnoty zásob, které měly být zničeny, představovaly by veškeré tyto náklady méně než 40 % počáteční částky.

183. Servier přitom nepředložila Tribunálu ani Soudnímu dvoru žádný důkaz, který by mohl tato zjištění zpochybnit nebo lépe zdůvodnit počáteční částku zaplacenou společnosti Teva.

184. Z předcházejících úvah vyplývá, že důvody, kterými Servier kritizuje kvalifikaci dohody Teva jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, musí být zamítnuty.

3) K dohodě Lupin

185. Podle Servier se Tribunál rovněž dopustil pochybení tím, že kvalifikoval dohodu Lupin jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu. Tribunál měl jednak nesprávně dospět k závěru, že platbu uskutečněnou Servier ve prospěch společnosti Lupin nelze vysvětlit jinak než vůlí stran nekonkurovat si (i). Dále Tribunál nesprávně rozhodl, že ustanovení dohody Lupin byla škodlivá a nesprávně vyložil rozsah působnosti uvedené dohody (ii).

i) K platbě

186. Ze zjištění napadeného rozsudku a sporného rozhodnutí, která nebyla zpochybněna, vyplývá, že společnosti Servier a Lupin uzavřely ve stejný den dvě dohody ve formě jediné smlouvy. První byla dohoda o smírném narovnání obsahující doložky o neuvedení generického perindoprilu na trh a o nenapadnutí patentů Servier ze strany Lupin; druhou dohodou byla dohoda o převodu technologie, na jejímž základě Servier odkoupila od společnosti Lupin tři přihlášky patentů podané Lupin. Na základě této posledně uvedené dohody zaplatila Servier společnosti Lupin 40 milionů eur [83].

187. V bodech 805 až 828 napadeného rozsudku Tribunál provedl podrobnou a pečlivou analýzu možné hospodářské hodnoty těchto přihlášek patentů ve světle všech argumentů účastníků řízení v tomto ohledu. Na základě této analýzy dospěl k závěru, že nebylo možné určit jakoukoli hospodářskou hodnotu uvedených přihlášek.

188. Tribunál v této souvislosti zejména konstatoval, že společnost Lupin nepřevedla patenty, ale pouhé přihlášky patentů a neposkytla žádnou záruku, že patent bude udělen, že bude platný nebo že požadované přípravky nebo postupy nebudou porušovat práva (body 805 a 818); že zaplacená částka byla vyšší než investice realizované jinou srovnatelnou společností generických léčiv za účelem vývoje jejího vlastního perindoprilu (bod 817); že Servier nepředložil žádný přesný důkaz umožňující prokázat, že nabytí přihlášek patentů společnosti Lupin za částku 40 milionů eur mohlo být rozumně považováno za návratnou investici nebo že jí mohlo přinejmenším poskytovat příjmy způsobilé kompenzovat jejich vysoké náklady (bod 820); že odkaz Servier na jiné transakce, které jsou srovnatelné s dohodou o převodu uzavřenou s Lupin, není relevantní, a to zejména proto, že Servier byla sama stranou těchto transakcí, z nichž některé byly navíc Komisí kvalifikovány jako porušení práva hospodářské soutěže (bod 821), a že posudek konzultanta v oblasti duševního vlastnictví předložený Servier byl formulován příliš obecně a měl pouze omezenou důkazní hodnotu (bod 822).

189. Tribunál tedy v bodě 827 napadeného rozsudku v zásadě dospěl k závěru, že jediným protiplněním, které umožňovalo vysvětlit převod hodnoty ve výši 40 milionů eur provedený Servier ve prospěch společnosti Lupin na základě dohody o převodu, byl závazek nekonkurovat přijatý společností Lupin na základě dohody o smírném narovnání uzavřené téhož dne.

190. V rámci projednávaného kasačního opravného prostředku Servier nepředkládá žádný důkaz, který by mohl prokázat, že je tento závěr stižen vadami.

191. Servier jednak tvrdí, že Tribunál nemohl kvalifikovat platbu ve výši 40 milionu eur jako obrácenou platbu, protože Servier prokázala svůj zájem o přihlášky patentů a předložila příklady transakcí uzavřených za obdobných podmínek a posudek znalce.

192. Servier však těmito argumenty pouze opakuje svou argumentaci předloženou již v řízení v prvním stupni, aniž odůvodňuje, v čem spočívají údajná pochybení Tribunálu, což je v řízení o kasačním opravném prostředku nepřípustné. V každém případě mohl mít Tribunál v bodech 821 až 823 napadeného rozsudku za to, aniž pochybil, že uvedené důkazy předložené společností Servier neumožňují objektivně stanovit jakoukoli hospodářskou hodnotu přihlášek patentů, které Servier koupila od společnosti Lupin za částku 40 milionů eur.

[83] – Viz body 40 až 42 tohoto stanoviska.

193. Kritika ze strany Servier týkající se tvrzení Tribunálu v bodě 816 napadeného rozsudku, podle kterého tato částka překračovala zisk, který mohla společnost Lupin očekávat ze svého nezávislého vstupu na trh za první dva až tři roky prodeje, je irelevantní. Tribunál totiž za účelem prokázání neexistence důkazu o hospodářské hodnotě převáděných přihlášek patentů nevycházel z tohoto zjištění, ale ze všech skutečností uvedených v bodě 188 výše. Srovnání s očekávanými zisky společnosti Lupin bylo pouze doplňujícím důkazem, který dokládal, o jak významnou částku se u platby provedené Servier v její prospěch jednalo.

194. Z toho vyplývá, že Tribunál zejména v bodě 827 napadeného rozsudku správně dospěl k závěru, že platba uskutečněná Servier ve prospěch Lupin představovala pobídku k nesoutěžení, protože ze zkoumaných skutečností vyplývalo, že tuto platbu nebylo možné vysvětlit hospodářskou hodnotou přihlášek patentů převedených společností Lupin na Servier.

195. Skutečnost, že Tribunál v tomto kontextu použil pojmy transakce uzavřená (nebo ne) za obvyklých tržních podmínek a pobídková platba namísto terminologie použité Soudním dvorem v rozsudku Generics (UK) a další („čistý zůstatek“ převodů příslušné hodnoty), nemění nic na skutečnosti, že Tribunál v podstatě provedl stejný test jako Soudní dvůr ve zmíněném rozsudku. Tento test spočívá v určení, zda byl převod hodnoty ze strany Servier ve prospěch společnosti Lupin vysvětlen něčím jiným než zájmem těchto stran nekonkurovat si [84]. Snaha hledat rozdíly týkající se podstaty tohoto testu mezi rozsudkem Generics (UK) a další a napadeným rozsudkem na základě těchto drobných odlišností v terminologii, se zdá být projevem nadměrného formalismu a hry se slovy.

196. V projednávané věci z bodu 806 napadeného rozsudku vyplývá, že pojem „transakce uzavřená za obvyklých tržních podmínek“ umožnil Tribunálu prostřednictvím přezkumu skutečností shrnutých v bodě 188 výše určit, zda převod hodnoty provedený Servier ve prospěch společnosti Lupin odpovídal jakékoliv hospodářské hodnotě přihlášek převedených patentů. To neznamená, že by Komise byla vždy povinna používat tento pojem k určení, zda má převod hodnoty jiné protiplnění než závazek nekonkurovat.

197. Je pravda, jak již bylo uvedeno v bodě 134 výše, že Soudní dvůr ve svých rozsudcích Generics (UK) a další a Lundbeck v. Komise uvedl, že za účelem posouzení převodů hodnot provedených na základě dohody o smírném narovnání je třeba zohlednit veškeré převody hodnot uskutečněné mezi stranami, bez ohledu na to, zda se jedná o převody peněžní či nepeněžní. Podle Soudního dvora je tak třeba určit, zda může být kladný zůstatek převodů hodnoty výrobce originálních léčivých přípravků ve prospěch společnosti generických léčiv odůvodněn existencí případných protiplnění ze strany této společnosti [85].

198. Tribunálu však v projednávaném případě nelze vytýkat, že po odečtení předpokládané hodnoty přihlášek patentů, které společnost Lupin převedla na Servier jako protiplnění za převod hodnoty, nevyčíslil čistý kladný zůstatek převodu hodnoty provedeného Servier ve prospěch společnosti Lupin.

199. Ze skutečností zohledněných Tribunálem shrnutých v bodě 188 výše, které nebyly ze strany Servier zpochybněny, totiž vyplývá, že Tribunál konstatoval, že Servier neprokázala jakoukoli hospodářskou hodnotu přihlášek patentů zakoupených od společnosti Lupin, kterou by bylo možné odečíst od částky 40 milionů eur převedené v této souvislosti Servier ve prospěch společnosti Lupin.

[84] – K této otázce již viz body 133 a 134 tohoto stanoviska.

[85] – Rozsudky Generics (UK) a další (body 90 až 92) a Lundbeck v. Komise (body 115 a 134).

200. Nicméně i za předpokladu, že by bylo třeba vycházet ze zásady, že takové přihlášky patentů mají nutně hospodářskou hodnotu, která musí být odečtena z částky, kterou Servier zaplatila společnosti Lupin, i kdyby se jednalo pouze o hodnotu odpovídající investicím, které Lupin vynaložila za účelem vývoje technologie, na níž se vztahovaly, je třeba připomenout, že Tribunál měl v bodě 817 napadeného rozsudku za to, že částka 40 milionů eur převedená na společnost Lupin byla vyšší než investice realizované jinou srovnatelnou společností generických léčiv za účelem vývoje jejího vlastního perindoprilu.

201. V tomto ohledu Tribunál cituje bod 1962 odůvodnění sporného rozhodnutí, který vychází z nákladů na vývoj perindoprilu společnosti Krka, které dosahovaly přibližně 1 až 4 milionů eur. I za předpokladu, že by bylo zapotřebí odečíst tuto částku od částky, kterou Servier převedla na společnost Lupin, což je podstatou odůvodnění Tribunálu v bodě 817 napadeného rozsudku, čistý zůstatek tohoto převodu by stále činil minimálně 36 milionů eur, které lze vysvětlit pouze vykoupením konkurenční hrozby, kterou představovala pro Servier společnost Lupin.

202. Tento závěr nemůže být vyvrácen skutečností, že body 59 až 61 napadeného rozsudku zmiňují dohody o nákupu technologií, které se týkaly zejména koupě patentové přihlášky a příslušného know-how ze strany Servier za částku přibližně 13 milionů eur. Při neexistenci jakýchkoli údajů o hodnotě přihlášek patentů dotčených dohodou Lupin totiž nelze mít za to, že také nutně měly takto vysokou hodnotu. Stejně tak částka 50 milionů amerických dolarů (USD) zmíněná v bodě 61 napadeného rozsudku se týká pouze memoranda o spolupráci za účelem nabytí technologie, které nakonec nebylo nikdy uzavřeno, takže nemůže sloužit jako obecné vodítko pro posouzení hodnoty přihlášek patentů. S ohledem na skutečnosti shrnuté v bodě 188 výše a na zásady, jimiž se řídí důkazní břemeno[86], tedy Tribunál mohl mít za to, aniž se v tomto ohledu dopustil pochybení, že nebylo prokázáno, že byl čistý zůstatek částky převedené Servier ve prospěch společnosti Lupin, a to ani po odečtení předpokládané hodnoty nákladů na vývoj technologie, na kterou se vztahovaly patenty Lupin, odůvodněn jinými protiplněními ze strany Lupin než těmi, které spočívaly v jejím závazku nekonkurovat.

203. Z výše uvedeného vyplývá, že výtka vycházející z nesprávného posouzení platby uskutečněné v rámci dohody Lupin musí být zamítnuta.

ii) K doložkám dohody Lupin

204. Servier zaprvé tvrdí, že Tribunál nemohl kvalifikovat jako protisoutěžní doložku dohody Lupin o nenapadnutí patentů Servier ze strany Lupin, neboť tato doložka nebránila pokračovat v napadání patentu 947 před EPÚ ostatním osobám, které podaly námitky. Tuto argumentaci je přitom třeba *mutatis mutandis* odmítnout ze stejných důvodů, jaké již byly uvedeny v bodech 171 a 172 výše.

205. Servier zadruhé tvrdí, že Tribunál nemohl mít ani za to, že byla doložka o neuvedení přípravků společnosti Lupin na trh protisoutěžní, protože za určitých podmínek umožňovala, jak uznal sám Tribunál, předčasný vstup společnosti Lupin na trh.

[86] – Viz body 97 a 98 tohoto stanoviska a citovaná judikatura.

206. Touto argumentací se Servier snaží zpochybnit posouzení skutkového stavu Tribunálem, zejména pokud jde o jím podaný výklad ustanovení dohody Lupin [87]. Nicméně i za předpokladu, že by dotčená argumentace mohla být chápána jako namířená proti právní kvalifikaci skutkového stavu Tribunálem, byla by odsouzena k neúspěchu.

207. Svými tvrzeními se Servier zřejmě snaží prokázat, že se Tribunál dopustil pochybení tím, že neuznal, že prokázané účinky ustanovení dohody Lupin podporující hospodářskou soutěž, které sám konstatoval, zpochybnily kvalifikaci uvedené dohody jako dohody omezující hospodářskou soutěž z hlediska jejího účelu.

208. V bodech 830 až 857 napadeného rozsudku měl Tribunál po pečlivé analýze ustanovení dohody Lupin za to, že i za předpokladu, že by uvedená dohoda mohla být vykládána tak, že s ohledem na předvídatelnou dobu platnosti patentu 947 umožňuje společnosti Lupin vstoupit s jejími vlastními přípravky předčasně na trh, hypotetická povaha událostí, které by mohly takový předčasný vstup umožnit, brání závěru o neutralizaci omezujícího účinku doložky o neuvedení na trh (body 849 až 851 a 856). Předčasný vstup společnosti Lupin na trh (za předpokladu, že by ho dohoda za určitých okolností umožňovala) v každém případě závisel na uvedení generického přípravku na trh třetí osobou, tedy na okolnosti nezávislé na stranách smlouvy a současně nahodilé (bod 857). Skutkové okolnosti, na kterých Tribunál založil tato zjištění a která nevykazují žádné známky zkreslení, Servier nezpochybňuje.

209. Výtka Servier vycházející z údajného zkreslení komunikace mezi Servier a Lupin ohledně vstupu společnosti Sandoz na trh (body 852 až 854 napadeného rozsudku) musí být zamítnuta. Ze znění výňatku z této komunikace uvedeného v bodě 853 napadeného rozsudku vyplývá, že Tribunál tento dokument nijak nezkreslil, když konstatoval, že ukazoval na nejistotu Lupin, pokud jde o její možnost vstoupit předčasně na francouzský trh, aniž poruší dohodu. Ze shrnutí obsaženého v předchozím bodě navíc vyplývá, že tato výtka je irelevantní. Tribunál konstatoval, že i za předpokladu, že by ustanovení dohody umožňovala předčasně vstoupit na trh, byly okolnosti, které takový vstup umožňovaly, hypotetické a nezávislé na vůli stran.

210. Za těchto okolností Tribunál nepochybil, když konstatoval, že doložka o neuvedení na trh nemůže zpochybnit kvalifikaci dohody Lupin jako dohody omezující hospodářskou soutěž z hlediska účelu. Jak bylo uvedeno v bodě 126 výše, pouze existence prokázaných účinků podporujících hospodářskou soutěž, které mohou vyvolat důvodné pochybnosti o dostatečné škodlivosti dohody pro hospodářskou soutěž, může takovou kvalifikaci zpochybnit. Tribunál přitom v bodě 857 napadeného rozsudku s ohledem na skutečnosti shrnuté v bodě 208 výše konstatoval, že předčasný vstup Lupin na trh (za předpokladu, že by ho ustanovení dohody umožňovala) nevyplýval z jasné volby stran, ale z hypotetických a nahodilých okolností. Tribunál tedy právem konstatoval, že se účastnice řízení nemohou těchto skutečností dovolávat, aby prokázaly, že dohoda neomezuje hospodářskou soutěž.

211. Argument Servier, podle kterého měl Tribunál analyzovat pravděpodobnost, s níž mohly nastat jednotlivé scénáře, nemůže toto zjištění zpochybnit. Jak již bylo uvedeno v bodech 139 až 141 a 171 výše, v rámci posouzení omezující povahy takové dohody, jako je dohoda Lupin, pokud jde o hospodářskou soutěž, nemusí Komise analyzovat pravděpodobné budoucí scénáře z hlediska patentového práva.

[87] – Výklad těchto doložek spadá do posouzení skutkového stavu, které přísluší Tribunálu: viz rozsudek ze dne 29. října 2015, Komise v. ANKO (C-78/14 P, EU:C:2015:732, bod 23).

212. Zatřetí se Servier nemůže za účelem uplatnění údajných pochybení Tribunálu při kvalifikaci ustanovení dohody Lupin, dovolávat ani údajné prosoutěžní povahy svého závazku dodávat přípravky Lupin, ani údajné prosoutěžní povahy licencí na její další patenty, které měla poskytnout společnosti Lupin zdarma. V rámci tohoto řízení o kasačním opravném prostředku Servier pouze zpochybňuje závěry Tribunálu v této věci uvedené v bodech 858 až 863 napadeného rozsudku, aniž předkládá důkazy, které by mohly vyvrátit jejich opodstatněnost. Za těchto podmínek Servier platně nezpochybnila závěr Tribunálu, podle kterého jak možnost dodávek, tak možnost získání licencí k dalším patentům (za předpokladu, že byla stanovena ustanoveními dohody) závisely na existenci hypotetických budoucích podmínek, stejně tak jako na předčasném vstupu na trh uvedeném v bodě 208 výše.

213. Konečně začtvrté a za poslední nemůže obstát ani argument Servier, podle kterého se Tribunál dopustil nesprávného posouzení působnosti dohody Lupin. Není totiž rozhodující, zda Tribunál v bodech 870 až 877 napadeného rozsudku správně konstatoval, že působnost dohody Lupin přesahovala působnost patentu 947, což Servier popírá. Jak Tribunál v podstatě konstatoval v bodě 878 napadeného rozsudku, i za předpokladu, že by působnost uvedené dohody nepřekračovala působnost uvedeného patentu, nezbavilo by ji to její protisoutěžní povahy. Ačkoli uzavření dohody o narovnání majitelem patentu s osobou, jež údajně porušila jeho právo, která nepřekračuje dosah patentu a zbývající dobu platnosti patentu, zajisté představuje vyjádření práva duševního vlastnictví majitelem patentu a tento patent mu zejména umožňuje bránit se proti jakémukoliv porušení tohoto práva, nic to nemění na tom, že uvedený patent svému majiteli neumožňuje uzavírat smlouvy, které by porušovaly článek 101 SFEU[88]..

214. Z toho vyplývá, že nelze přijmout žádný z argumentů Servier zpochybňující kvalifikaci dohody Lupin jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu.

d) Závěr

215. Z výše uvedených úvah vyplývá, že argumentace Servier zpochybňující kvalifikaci sporných dohod jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu musí být v plném rozsahu zamítnuta.

4. K datu ukončení protiprávního jednání spočívajícího v dohodě Lupin (třetí část pátého důvodu kasačního opravného prostředku)

216. Servier tvrdí, že se Tribunál dopustil pochybení, když určil datum ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin v některých členských státech.

217. V bodě 3136 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise vysvětlila, že v projednávané věci bylo ukončení protiprávních jednání stanoveno na základě data, od kterého se společnosti generických léčiv, které byly stranami sporných dohod, mohly na jednotlivých dotčených trzích chovat konkurenčním způsobem.

218. Z bodu 2127 odůvodnění a z tabulky uvedené v bodě 3134 odůvodnění sporného rozhodnutí vyplývá, že Komise konstatovala, že protiprávní jednání představované dohodou Lupin bylo pro unijní trhy prokázáno za období od uzavření uvedené dohody dne 30. ledna 2007[89] až do 6. května 2009, kdy EPÚ zrušil patent 947. Nicméně pokud jde o argumentaci Servier v rámci

[88] – Rozsudky Generics (UK) a další (bod 97) a Lundbeck v. Komise (bod 121).

[89] – Viz bod 40 tohoto stanoviska. V bodě 2127 odůvodnění sporného rozhodnutí však měla Komise za to, že na Maltě a v Itálii začalo protiprávní jednání později.

tohoto důvodu kasačního opravného prostředku [90], Komise byla toho názoru, že protiprávní jednání skončilo v některých státech, zejména ve Francii, dříve, a to dne 16. září 2008, kdy na trh vstoupila společnost Sandoz [91].

219. Jak přitom vyplývá z bodu 410 odůvodnění sporného rozhodnutí, společnosti Sandoz vstoupila na trh i v jiných členských státech dříve než 6. května 2009, a sice pokud jde o argumentaci Servier v rámci tohoto důvodu kasačního opravného prostředku [92], v Irsku v červnu 2008, Belgii v červenci 2008, Maďarsku v prosinci 2008 a České republice v lednu 2009.

220. Jak tedy vyplývá z bodu 891 napadeného rozsudku, Servier před Tribunálem tvrdila, že Komise měla dospět k závěru, že protiprávní jednání představované dohodou Lupin bylo i v Irsku, Belgii, Maďarsku a České republice ukončeno v okamžiku, kdy společnost Sandoz vstoupila na trhy těchto členských států. Tento argument však Tribunál odmítl.

221. V projednávaném případě Servier tvrdí, že se tím Tribunál dopustil pochybení. Tribunál nahradil odůvodnění Komise vlastním odůvodněním, navíc vnitřně rozporným, přičemž opomněl vysvětlit důvody, proč byl tento orgán oprávněn považovat den vstupu společnosti Sandoz na trh za ukončení protiprávního jednání ve Francii, ale nikoliv v Irsku, Belgii, Maďarsku ani v České republice.

222. Tribunál měl v bodě 892 a následujících napadeného rozsudku za to, že je třeba určit, zda Komise dospěla k nesprávnému závěru, že protiprávní jednání pokračovalo i po datu vstupu společnosti Sandoz na trh v dotčených členských státech. V tomto ohledu konstatoval, že generikum společnosti Sandoz neobsahuje žádný z alfa krystalů chráněných patentem 947. Dále uvedl, že ze znění článku 1.6 ve spojení s čl. 4.1 písm. c) dohody Lupin [93] může vyplývat, že tato dohoda umožňovala vstup společnosti Lupin na trh s jejími vlastními přípravky, pokud byl na trh uveden generický přípravek, a tato společnost nebyla konfrontována s návrhem na vydání soudního příkazu ze strany Servier.

223. Tribunál měl nicméně za to, že panovala nejistota ohledně otázky, zda byl tento výklad dohody správný a zda doložka o neuvedení na trh obsažená v této dohodě umožňovala společnosti Lupin vstoupit na trh v případě uvedení na trh takového přípravku, jako je přípravek společnosti Sandoz. Tribunál tedy dospěl k závěru, že z důvodu této nejistoty se společnost Lupin mohla obávat, že jí v takovém případě uvedené ustanovení stále zakazuje vstoupit na trh, a to tím spíše že Servier mohla vždy podat návrh na vydání soudního příkazu i proti přípravku, který neporušuje práva.

224. Podle Tribunálu byly tyto nejistoty společnosti Lupin ohledně její možnosti vstoupit na trh po vstupu společnosti Sandoz potvrzeny, pokud jde o francouzský trh, výměnou dopisů mezi Lupin a Servier uvedenou v bodě 853 napadeného rozsudku [94]. Z uvedené výměny vyplývá, že pokračující provádění doložky o neuvedení na francouzský trh ze strany společnosti Lupin, skončilo zřejmě nejdříve na začátku dubna 2009.

[90] – Komise měla rovněž za to, že protiprávní jednání skončilo dříve ve Spojeném království, a to dne 6. července 2007, kdy byl ve Spojeném království zrušen patent 947 (bod 26 tohoto stanoviska), jakož i v Nizozemsku, kde dne 12. prosince 2007 s rizikem vstoupila na trh společnost Apotex (bod 27 tohoto stanoviska, který odkazuje na bod 193 a násl. odůvodnění sporného rozhodnutí, uvádějící, že k tomuto vstupu na trh došlo dne 13. prosince 2007).

[91] – Viz bod 28 tohoto stanoviska.

[92] – V Nizozemsku a Spojeném království vstoupila společnost Sandoz na trh rovněž v květnu 2008; nicméně zde bylo protiprávní jednání v každém případě považováno za k tomuto datu ukončené (viz poznámka pod čarou 90 tohoto stanoviska).

[93] – Shrnutých v bodě 54 napadeného rozsudku a převzatých v bodě 1038 odůvodnění sporného rozhodnutí.

[94] – Tato kominikace již byla zmíněna v bodě 209 tohoto stanoviska.

225. Tribunál dospěl k závěru, že Servier nepředložila *a fortiori* žádný důkaz, který by prokazoval, že Servier a Lupin měly před 6. květnem 2009 za to, že doložka o neuvedení na trh již neplatila na čtyřech dalších trzích, na které vstoupila společnost Sandoz. Podle názoru Tribunálu stačila okolnost, že tato doložka zůstala v platnosti z důvodu nejistot spojených s nejednoznačností dohody, k tomu, aby Komise mohla konstatovat, že souhlasná vůle mezi Servier a společností Lupin, a tedy protiprávní jednání pokračovaly i přes vstup společnosti Sandoz na tyto čtyři trhy.

226. Jak přitom správně tvrdí Servier, v rozhodnutí nebyl uveden důvod, proč bylo možné mít na základě nejednoznačnosti a nejistoty ohledně uplatňování dohody po vstupu společnosti Sandoz na dotčené trhy za to, že protiprávní jednání pokračovalo i po vstupu této společnosti na dotčené trhy. Tribunál tedy skutečně nahradil odůvodnění Komise vlastním odůvodněním, čímž se dopustil nesprávného právního posouzení [95].

227. Navíc, jak Servier rovněž správně uvádí, tento důvod založený Tribunálem zejména na výměně dopisů mezi Servier a Lupin, která se týkala francouzského trhu (viz bod 224 výše), odporuje tvrzení uvedenému v bodě 2127 odůvodnění sporného rozhodnutí, podle kterého protiprávní jednání představované dohodou Lupin skončilo na francouzském trhu po vstupu společnosti Sandoz na tento trh [96].

228. Z toho vyplývá, že Tribunál nejen že nahradil odůvodnění sporného rozhodnutí vlastním odůvodněním, ale toto odůvodnění je navíc rozporné a neumožňuje pochopit důvody, proč Komise v tomto rozhodnutí použila datum vstupu společnosti Sandoz na trh jako datum ukončení protiprávního jednání ve Francii, avšak nikoli v Irsku, Belgii, Maďarsku ani v České republice. Opodstatněnost úvah v tomto ohledu tedy nelze ověřit, takže napadený rozsudek je stižen nedostatkem dodatečného odůvodnění [97].

229. Třetí část pátého důvodu kasačního opravného prostředku je tudíž opodstatněná a vede v souladu s čl. 61 odst. 1 první větou statutu Soudního dvora Evropské unie k částečnému zrušení napadeného rozsudku z důvodu nedostatku odůvodnění v rozsahu, v němž byl zamítnut návrh Servier na zrušení sporného rozhodnutí v části, v níž stanoví 6. květen 2009 jako datum ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin v Irsku, Belgii, Maďarsku a České republice.

230. Podle čl. 61 odst. 1 druhé věty tohoto statutu může Soudní dvůr za těchto okolností vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje. Tak je tomu přitom v projednávaném případě, neboť z přezkumu sporného rozhodnutí vyplývá, že je rovněž stiženo nedostatkem odůvodnění, pokud jde o otázku, z jakého důvodu Komise stanovila datum vstupu společnosti Sandoz na trh jako datum ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin ve Francii, ale nikoliv ve čtyřech dalších zemích, ve kterých společnost Sandoz vstoupila na trh dříve než 6. května 2009.

231. Kromě toho ani sporné rozhodnutí, ani vysvětlení poskytnutá Komisí v jejích písemnostech a na jednání v tomto řízení o kasačním opravném prostředku neumožňují tuto otázku objasnit.

[95] – Rozsudek ze dne 6. října 2021, Sigma Alimentos Exterior v. Komise (C-50/19 P, EU:C:2021:792, bod 63).

[96] – To platí, aniž je dotčena opodstatněnost výkladu obsahu samotné výměny dopisů Tribunálem (viz bod 209 tohoto stanoviska).

[97] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France (C-367/95 P, EU:C:1998:154, bod 63), a ze dne 14. října 2010, Deutsche Telekom v. Komise (C-280/08 P, EU:C:2010:603, bod 130).

232. Komise odkazuje na bod 1039 odůvodnění sporného rozhodnutí, podle kterého měl být čl. 4.1 písm. c) dohody Lupin vykládán v tom smyslu, že Lupin byla oprávněna uvést na trh v dané oblasti svůj vlastní perindopril, zejména tehdy, pokud nezávislá třetí osoba prodává perindopril a Servier nepodala návrh na vydání soudního příkazu, aby jí v tom zabránila.

233. Komise uvádí, aniž vysvětluje důvody, že na základě tohoto výkladu doložka o neuvedení na trh nadále platila i po vstupu společnosti Sandoz na trh v Irsku, Belgii, Maďarsku a České republice, ale nikoli ve Francii. V tomto posledně uvedeném ohledu Komise odkazuje na bod 2327 odůvodnění napadeného rozhodnutí, který uvádí, že Servier nemohla ve Francii blokovat vstup společnosti Sandoz na trh na základě patentu 947, protože přípravek společnosti Sandoz tento patent nemohl porušovat.

234. Na základě této informace však stále nelze pochopit důvody, proč by Servier mohla na základě tohoto patentu blokovat vstup společnosti Sandoz do čtyř dalších dotčených členských států, když výrobek, který společnost Sandoz uvedla na tyto trhy, byl zjevně stejný jako výrobek uvedený na trh ve Francii. Na jednání Komise zopakovala vysvětlení, podle něhož rozdíl spočíval ve skutečnosti, že ve Francii otevřel vstup společnosti Sandoz trh konkurenci, zatímco v ostatních zemích tomu tak nebylo. Toto vysvětlení však nebylo doloženo ani ve sporném rozhodnutí, ani v písemnostech Komise, ani na jednání.

235. Z toho vyplývá, že sporné rozhodnutí musí být částečně zrušeno v rozsahu, v němž je nedostatečně odůvodněné, co se týče data ukončení protiprávního jednání představového dohodou Lupin, pokud jde o Irsko, Belgii, Maďarsko a Českou republiku.

236. Důsledky tohoto částečného zrušení na výši pokuty uložené Servier na základě dohody Lupin jsou stanoveny níže v bodech 282 a následujících, v části tohoto stanoviska věnované pokutám.

5. Ke kvalifikaci dohody Niche na jedné straně a dohody Matrix na straně druhé jako samostatných protiprávních jednání (šestý důvod kasačního opravného prostředku)

237. V rámci svého šestého důvodu kasačního opravného prostředku Servier tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 1293 a následujících napadeného rozsudku potvrdil kvalifikaci dohod uzavřených Servier se společnostmi Niche/Unichem na jedné straně a společností Matrix na straně druhé jako samostatných protiprávních jednání. Servier se domnívá, že Tribunál měl uznat, že tyto dohody představovaly jediné porušení článku 101 SFEU.

238. Z judikatury vyplývá, že porušení článku 101 SFEU nemusí být výsledkem jen jediného úkonu, ale i řady úkonů, pokud spadají do celkového plánu z důvodu svého totožného účelu narušujícího hospodářskou soutěž a sledují jednotný hospodářský cíl[98]. Podmínka týkající se pojmu „jednotný cíl“ znamená, že musí být ověřeno, zda existují prvky, kterými se vyznačují jednotlivé úkony tvořící protiprávní jednání, které by mohly naznačovat, že úkony, které

[98] – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, body 81 až 83); ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 258), ze dne 19. prosince 2013, Siemens a další v. Komise (C-239/11 P, C-489/11 P a C-498/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:866, bod 248).

provádějí jiné podniky, nemají stejný účel nebo stejný protisoutěžní důsledek, a nespadají tedy do „celkového plánu“ z důvodu jejich totožného účelu narušujícího hospodářskou soutěž na vnitřním trhu [99].

239. Je třeba upřesnit, že jak vyplývá z judikatury citované v předchozím bodě, otázka, zda je třeba kvalifikovat různá protisoutěžní jednání jako samostatná protiprávní jednání nebo jako jediné protiprávní jednání, je právní otázkou související s právní kvalifikací skutečností zakládajících protiprávního jednání, na jejíž dodržování dohlížejí unijní soudy [100]. Jak Tribunál uznal v bodě 1256 a následujících napadeného rozsudku, dotyční účastníci řízení tedy musí mít možnost tuto kvalifikaci zpochybnit. To je o to důležitější, že takové zpochybnění může mít vliv na výkon posuzovací pravomoci Komise při stanovování pokut.

240. Stejně tak, jak v podstatě vysvětlil generální advokát G. Pitruzzella, nelze abstraktně určit, zda by byla kvalifikace několika jednání jako samostatných protiprávních jednání pro dotyčné podniky příznivější než jejich kvalifikace jako jediného protiprávního jednání, neboť to závisí na okolnostech každého konkrétního případu. Komise si tudíž nemůže na základě volného uvážení a z důvodů účelnosti svobodně zvolit kvalifikaci určitých jednání jako samostatných protiprávních jednání spíše než jako jediného protiprávního jednání a *vice versa*. Komise musí naopak pod dohledem unijního soudu prokázat, že jsou kritéria stanovená pro kvalifikaci určitého jednání jedním nebo druhým způsobem splněna [101].

241. Po tomto upřesnění je však třeba konstatovat, že v projednávané věci důkazy předložené Servier neprokazují, že se Tribunál dopustil pochybení, když potvrdil zjištění Komise, podle kterého dohody Niche a Matrix nepředstavovaly jediné protiprávní jednání, ale dvě samostatná porušení článku 101 SFEU.

242. Podle tvrzení Servier tyto dohody, které byly podepsány téhož dne stejným zástupcem společností Niche a Matrix a jejichž cílem bylo zabránit uvedení přípravku vyvinutého společně těmito společnostmi na trh, sledovaly stejný cíl, vzájemně se doplňovaly a vytvářely koordinaci mezi jednáním společností Niche a Matrix vůči Servier.

243. V bodě 1296 a následujících napadeného rozsudku měl Tribunál za to, že je sice nepopiratelné, že Servier sledovala dohodami Niche a Matrix stejný cíl, a sice konečným způsobem vyřešit probíhající spor a zabránit jakýmkoli budoucím sporům týkajícím se přípravku Niche/Matrix, jakož i vyloučit tento přípravek jako zdroj potenciální hospodářské soutěže výměnou za platbu. Tribunál nicméně konstatoval, že tato okolnost neumožňuje sama o sobě prokázat také to, že v okamžiku podpisu příslušných dohod se Servier existoval společný plán společností Niche a Matrix. Avšak aby bylo možné kvalifikovat několik protiprávních jednání jako jediné protiprávní jednání, musí všechna tato protiprávní jednání sledovat stejný celkový cíl [102].

[99] – Rozsudek ze dne 16. června 2022, Toshiba Samsung Storage Technology a Toshiba Samsung Storage Technology Korea v. Komise (C-700/19 P, EU:C:2022:484, bod 107 a citovaná judikatura).

[100] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. června 2022, Sony Corporation a Sony Electronics v. Komise (C-697/19 P, EU:C:2022:478, bod 67).

[101] – Stanovisko generálního advokáta G. Pitruzzelly ve věci Sony Corporation a Sony Electronics v. Komise, Sony Optiarc a Sony Optiarc America v. Komise, Quanta Storage v. Komise a Toshiba Samsung Storage Technology a Toshiba Samsung Storage Technology Korea v. Komise (C-697/19 P až C-700/19 P, EU:C:2021:452, bod 100 a násl.); viz též rozsudek ze dne 16. září 2013, Masco a další v. Komise (T-378/10, EU:T:2013:469, bod 57); v tomto smyslu viz též rozsudky ze dne 27. února 2014, InnoLux v. Komise (T-91/11, EU:T:2014:92, bod 138), a LG Display a LG Display Taiwan v. Komise (T-128/11, EU:T:2014:88, bod 224).

[102] – Viz judikatura citovaná v bodě 238 tohoto stanoviska.

244. Po přezkumu obsahu dohod Niche a Matrix, jakož i okolností, které provázely jejich podpis, dospěl Tribunál k závěru, že uvedené skutečnosti rovněž neprokazují, že společnosti Niche a Matrix sledovaly těmito dohodami společný plán.

245. Na základě důkazů předložených Servier v tomto řízení o kasačním opravném prostředku nelze prokázat, že by bylo toto konstatování stiženo vadami.

246. Servier tvrdí, že Tribunál při své analýze otázky týkající se existence společného plánu mezi společnostmi Niche a Matrix, přikládal přílišný význam subjektivnímu úmyslu těchto společností, ačkoli kvalifikace jednání jako jediného protiprávního jednání může být založena pouze na objektivních kritériích.

247. Servier v tomto ohledu odkazuje na bod 246 rozsudku ve věci Siemens v. Komise [103], ve kterém Tribunál konstatoval, že kvalifikace souboru dohod jako jediného protiprávního jednání nemůže záviset na existenci subjektivního úmyslu stran účastnit se takového jediného protiprávního jednání, ale musí být založena na objektivních faktorech, mezi něž patří společný cíl uvedených dohod. Na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, zahrnuje přezkum existence takového společného cíle subjektivní rozměr týkající se úmyslu a motivace stran, které se vztahují k otázce, zda tyto strany uzavřením dotčených dohod zamýšlely přispět k dosažení společného hospodářského cíle.

248. Jinými slovy, k závěru o jediném protiprávním jednání není nutné prokázat, že jednotlivé strany podílející se na tomto protiprávním jednání měly v úmyslu se společného protisoutěžního jednání účastnit. Z judikatury uvedené v bodě 238 výše však vyplývá, že je třeba prokázat, že tyto strany měly v úmyslu přispět touto účastí ke společnému cíli a k dosažení jediného hospodářského záměru. Důkaz takového úmyslu se může opírat o všechny skutečnosti, jimiž lze prokázat, že důvodem dotyčných jednání, v projednávaném případě dohod Niche a Matrix, byla vůle uskutečnit takový společný cíl a jediný hospodářský záměr.

249. Tak například ve věci týkající se koupelen, které se dovolává Servier, konstatoval Tribunál existenci jediného protiprávního jednání, přestože se na výrobě koupelny podílely různé podskupiny doplňkových výrobků. Tribunál mohl v projednávané věci dospět právě k tomuto závěru, neboť dotčené praktiky sledovaly celkový plán a jediný cíl, a to koordinovat v rámci téhož distribučního systému zvýšení cen, které účastníci kartelové dohody fakturovaly velkoobchodníkům, kteří byli jejich společnými zákazníky [104].

250. V projednávané věci přitom Tribunál správně konstatoval, opíraje se o skutečnosti nezpochybněné ze strany Servier, že obsah dohod Niche a Matrix, jakož i okolnosti, které provázely jejich uzavření, neprokazují, že společnosti Niche a Matrix prostřednictvím těchto dohod zamýšlely uskutečnit takový společný cíl a takový jediný hospodářský záměr. Servier ostatně neuvádí ani to, co mohlo takový cíl a záměr přestavovat. Jak konstatoval Tribunál, není samozřejmě pochyb o tom, že *před* uzavřením svých dohod se Servier sledovaly společnosti Niche a Matrix společný cíl uvést na trh generický perindopril vyráběný společností Matrix a prodávaný společností Niche.

251. Nezdá se však, že by bylo možné určit možný společný cíl, který mohly tyto společnosti následně, podpisem příslušných dohod se Servier sledovat. Jak uvedl Tribunál, různé nezpochybněné skutečnosti ze spisu prokazují, že společnost Matrix, která byla informována

[103] – Rozsudek ze dne 3. března 2011 (T-110/07, EU:T:2011:68).

[104] – Rozsudek ze dne 16. září 2013, Masco a další v. Komise (T-378/10, EU:T:2013:469, bod 59 a násl.).

o probíhajících jednáních mezi Servier a společností Niche pouze dva dny před podpisem své vlastní dohody se Servier, spíše než aby pokračovala v jakémkoli společném plánu se společností Niche, využila příležitosti nabídnuté Servier. To potvrzuje skutečnost, že se účast společnosti Matrix na jednáních se Servier týkala primárně výše převodu hodnoty.

252. Ostatně nelze pochopit ani důvody, proč by opuštění jejich společného projektu vývoje a prodeje generického perindoprilu mohlo samo o sobě představovat nový „společný projekt" společností Niche a Matrix, protože opuštění projektu nemůže být samo o sobě projektem nebo cílem. Spíše se zdá, že společnosti Niche a Matrix využily každá za sebe příležitost nabídnutou Servier získat převod hodnoty dosti významný na to, aby byl obchodně výhodnější než pokračování jejich vlastního záměru vstoupit na trh [105].

253. Proto ani argument Servier, podle kterého dohody Niche a Matrix sdílely společný cíl vyřešit spor se Servier a vyhnout se budoucím soudním sporům s touto společností ohledně jejich přípravku, neumožňuje dospět k závěru, že tyto dohody představovaly jediné porušení článku 101 SFEU. I kdyby každá z těchto dohod skutečně sledovala uvedený cíl samostatně, není zřejmé, jaký by měl v této souvislosti být jejich společný cíl. Jak bylo právě prokázáno, pouhá skutečnost, že se spor se Servier týkal přípravku vyvinutého společně společnostmi Niche a Matrix, neumožňuje takový společný cíl prokázat.

254. S ohledem na výše uvedené musí být šestý důvod kasačního opravného prostředku zamítnut.

B. K pokutám

255. Pokud jde o pokuty uložené Servier za uzavření sporných dohod, je třeba zaprvé přezkoumat nesprávná právní posouzení, jichž se Servier dovolává v rámci sedmého důvodu svého kasačního opravného prostředku (1). Dále je třeba určit důsledky vyhovění třetí části pátého důvodu týkající se dat ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin pro přepočet pokuty uložené z tohoto titulu Servier (2).

1. K nesprávným právním posouzením týkajícím se pokut, jichž se dovolává Servier (sedmý důvod kasačního opravného prostředku)

256. V sedmém důvodu kasačního opravného prostředku Servier tvrdí, že se Tribunál dopustil pochybení jednak proto, že s ohledem na zásadu legality trestných činů a trestů nezrušil pokutu stanovenou Komisí. Dále Tribunál nedostatečně zohlednil zásadu proporcionality a nepodrobil kritice posouzení závažnosti protiprávních jednání Komisí.

257. Před posouzením této argumentace je třeba připomenout, že výkon pravomoci v plné jurisdikci Tribunálu, kterou mu svěřuje článek 261 SFEU, přezkoumává Soudní dvůr pouze v případě zjevných pochybení [106]. Tato pochybení lze shledat v případě, zaprvé pokud Tribunál

[105] – Viz body 144 až 162 tohoto stanoviska.

[106] – Rozsudek ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 365).

v rámci soudního přezkumu v plné jurisdikci nesprávně posoudil rozsah svých pravomocí [107], zadruhé se dostatečně nezabýval všemi relevantními skutečnostmi [108] a zatřetí použil nesprávná právní kritéria [109], zejména s ohledem na zásady rovného zacházení [110] a proporcionality [111].

258. Z toho vyplývá, že Soudnímu dvoru nepřísluší, vyslovuje-li se k právním otázkám v řízení o kasačním opravném prostředku, aby z důvodů ekvity nahrazoval svým posouzením posouzení Tribunálu, který při přezkumu v plné jurisdikci rozhodl o výši pokut uložených podnikům. Nesprávné právní posouzení ze strany Tribunálu z důvodu nepřiměřené výše pokuty by tedy bylo možné konstatovat pouze v případě, že by Soudní dvůr měl za to, že výše pokuty je nejen nevhodná, ale také nadměrná, a to natolik, že je nepřiměřená [112].

a) K zásadě legality trestných činů a trestů

259. Servier se domnívá, že se Tribunál dopustil pochybení tím, že nepřijal jeho argumentaci, podle které uložení sankcí za sporné dohody porušilo zásadu legality trestných činů a trestů. Otázky, které tyto dohody vyvolávají, byly natolik nové a složité, že protiprávní povahu uvedených dohod nebylo možné předvídat. Tribunál uznal tuto nepředvídatelnost v bodě 1666 napadeného rozsudku, ale nevyvodil žádné důsledky, čímž zatížil napadený rozsudek nedostatkem odůvodnění.

260. Tato argumentace nemůže obstát.

261. Z judikatury sice vyplývá, že i když zásada legality trestných činů a trestů, která je nyní zakotvena v článku 49 Listiny základních práv Evropské unie, nemůže být vykládána tak, že zakazuje postupné vyjasňování pravidel trestní odpovědnosti, brání však zpětnému použití soudního výkladu normy stanovující protiprávní jednání, jehož výsledek nebyl v době, kdy k protiprávnímu jednání došlo, rozumně předvídatelný, zejména s ohledem na právní výklad zastávaný v této době v judikatuře týkající se dotčeného právního ustanovení [113].

[107] – V tomto ohledu viz má stanoviska ve věcech Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komise (C-105/04 P, EU:C:2005:751, bod 137), jakož i Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:248, bod 190); v témže smyslu viz rozsudky ze dne 18. července 2013, Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:522, body 155 a 156), jakož i ze dne 24. října 2013, Kone a další v. Komise (C-510/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:696, body 40 a 42).

[108] – Rozsudky ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise (C-185/95 P, EU:C:1998:608, bod 128); ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, body 244 a 303), jakož i ze dne 3. září 2009, Papierfabrik August Koehler a další v. Komise (C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, EU:C:2009:500, bod 125).

[109] – Rozsudky ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise (C-185/95 P, EU:C:1998:608, bod 128); ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, body 244 a 303), jakož i ze dne 3. září 2009, Papierfabrik August Koehler a další v. Komise (C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, EU:C:2009:500, bod 125).

[110] – Rozsudky ze dne 16. listopadu 2000, Weig v. Komise (C-280/98 P, EU:C:2000:627, body 63 a 68), jakož i Sarrió v. Komise (C-291/98 P, EU:C:2000:631, body 97 a 99).

[111] – Rozsudky ze dne 22. listopadu 2012, E.ON Energie v. Komise (C-89/11 P, EU:C:2012:738, bod 126), jakož i ze dne 18. července 2013, Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:522, bod 165).

[112] – Rozsudky ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise (C-185/95 P, EU:C:1998:608, bod 129); ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 245); ze dne 30. května 2013, Quinn Barlo a další v. Komise (C-70/12 P, nezveřejněný, EU:C:2013:351, bod 57), jakož i ze dne 26. ledna 2017, Villeroy & Boch Austria v. Komise (C-626/13 P, EU:C:2017:54, bod 86).

[113] – Rozsudky ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, body 217 a 218), a ze dne 22. října 2015, AC-Treuhand v. Komise (C-194/14 P, EU:C:2015:717, bod 41).

262. Je však nutno konstatovat, že Tribunál nepochybil, když takto stanovené kritérium předvídatelnosti použil na okolnosti projednávané věci a když konstatoval, že v projednávaném případě nebrání zásada legality trestných činů a trestů uložení sankce za sporné dohody na základě článku 101 SFEU.

263. Z úvah Tribunálu, které již byly přezkoumány výše, tak vyplývá, že Tribunál správně konstatoval, že účelem sporných dohod byla pobídka společnostem generických léčiv, aby se během dohodnutých období zdržely nezávislého vstupu na trh prostřednictvím převodů hodnoty ze strany Servier, které neměly jinou protihodnotu než uvedené upuštění od vstupu na trh.

264. Tribunál, aby dospěl k tomuto zjištění, použil jednoduchou a zjevnou metodiku spočívající v přezkumu, zda převody hodnot uskutečněné Servier ve prospěch společností generických léčiv na základě dohod o smírném narovnání nebo dohod, které s nimi byly spojeny, byly vlastní narovnání sporů, to znamená, zda bylo možné vysvětlit je něčím jiným a zda měly pro Servier jinou protihodnotu než závazek společností generických léčiv nekonkurovat. Tato metodika se logicky uplatní při posuzování převodů hodnoty mezi podniky, které uzavřely dohodu, podle níž se musí jeden z nich zdržet vstupu na trh [114].

265. Použitím této metodiky dospěl Tribunál k závěru, aniž se dopustil pochybení, že převody hodnot uskutečněné Servier ve prospěch společností generických léčiv neměly jinou protihodnotu než to, že se tyto společnosti zdržely vstupu na trh. Tribunál tedy mohl správně dospět k závěru, že jelikož ve sporných dohodách bylo dohodnuto, že Servier zaplatí společnostem generických léčiv za to, že nevstoupí na trh, jedná se o dohody o vyloučení z trhu.

266. Za těchto okolností Tribunál nepochybil, když v bodech 1661 až 1666 napadeného rozsudku konstatoval, že Servier jakožto strana těchto dohod nemohla nevědět, že tyto dohody mohou spadat pod zákaz stanovený v článku 101 SFEU. Z doslovného výkladu tohoto ustanovení je totiž naprosto zřejmé, že dohody mezi soutěžiteli, jejichž cílem je vyloučit některé z nich z trhu, jsou protiprávní.

267. Složitost sporných dohod a jejich kontextu, kterou zdůrazňuje Servier, nemůže toto posouzení zpochybnit.

268. Jak Tribunál v podstatě uznal v bodech 1661, 1666 a 1667 napadeného rozsudku, tato složitost zajisté vysvětlovala délku sporného rozhodnutí, neboť protiprávní povaha sporných dohod nemusela být vnějšímu pozorovateli zřejmá. To však nemá vliv na skutečnost, že Komise při analýze uvedených dohod za účelem provádění práva hospodářské soutěže použila jednoduché a dobře zavedené zásady. Podle těchto zásad musí být dohody kvalifikovány jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, pokud z jejich – jakkoli složitého – přezkumu vyplývá, že převody hodnoty uskutečněné hospodářským subjektem ve prospěch jiného hospodářského subjektu lze vysvětlit pouze obchodním zájmem těchto subjektů nekonkurovat si na základě výkonnosti [115].

269. Z výše uvedeného vyplývá, že se Tribunál nedopustil pochybení, když konstatoval, že Servier nemohla nevědět, že pokud jediné protiplnění za převody hodnoty, které uskutečnila ve prospěch společností generických léčiv, spočívalo v tom, že tyto společnosti upustí od vstupu na trh, omezovaly dohody o takových převodech hospodářskou soutěž bez ohledu na to, zda měly složité pozadí z hlediska patentového práva, či nikoliv.

[114] – V tomto ohledu viz body 129 až 134 a 195 tohoto stanoviska.

[115] – V tomto ohledu viz rozsudky Generics (UK) a další (body 87 a 88) a Lundbeck v. Komise (body 114 a 167).

270. V důsledku toho musí být výtka vycházející z porušení zásady legality trestných činů a trestů zamítnuta.

b) K zásadě proporcionality a posouzení závažnosti protiprávních jednání

271. Servier dále tvrdí, že napadený rozsudek je stižen vadami, jelikož Tribunál zamítl jím uplatněné žalobní důvody týkající se proporcionality pokut a posouzení závažnosti dotčených protiprávních jednání.

272. Servier je toho názoru, že Tribunál měl při posuzování přiměřenosti pokut uložených Servier přihlédnout ke složitosti a novosti otázek, které sporné dohody vyvolaly, nedostatečnému utajení těchto dohod, jakož i k patentovým právům a nízkým podílům Servier na trhu.

273. Na základě těchto skutečností však nelze prokázat pochybení, kterých se měl Tribunál dopustit při posouzení přiměřenosti pokut s ohledem na závažnost dotčených protiprávních jednání.

274. Zaprvé Tribunál v bodě 1786 a následujících napadeného rozsudku v podstatě konstatoval, že jelikož byly protisoutěžní účel dotčených dohod, jakož i jeho předvídatelnost pro Servier prokázány, byly pozadí těchto dohod z hlediska patentů, stejně jako jejich tajná povaha, pro účely posouzení jejich závažnosti irelevantní a nemohly zpochybnit přiměřenost pokut uložených Komisí.

275. Tribunál tak správně zohlednil všechny relevantní skutečnosti a nepochybil při jejich posuzování. Jak již bylo konstatováno v bodech 267 a 268 výše, Servier se nemůže dovolávat patentového kontextu nebo údajné složitosti dohod, aby zpochybnila přirozenou protisoutěžní povahu sporných dohod.

276. Na rozdíl od toho, co tvrdí Servier, je v tomto kontextu zcela bezvýznamné, zda je dotčený patent fiktivní, či nikoliv. Je nesporné, že patent, i když není fiktivní, neposkytuje svému majiteli právo na ochranu před žalobami směřujícími ke zpochybnění jeho platnosti prostřednictvím plateb ve prospěch konkurentů [116].

277. Zadruhé Servier tvrdí, že se Tribunál dopustil pochybení tím, že pro účely výpočtu pokut odmítl zohlednit nízké podíly Servier na trhu. Tribunál v této souvislosti v bodech 1602 a 1603 napadeného rozsudku v rámci svého přezkumu relevantního výrobkového trhu pro účely použití článku 102 SFEU konstatoval, že se Komise dopustila pochybení při vymezení tohoto trhu, a že její výpočet podílů Servier na trhu byl proto nutně chybný. Nicméně Tribunál v bodě 1954 napadeného rozsudku odmítl toto zjištění pro účely výpočtu pokut zohlednit, i když dospěl k závěru, že podíly Servier na trhu byly mnohem nižší, než konstatovala Komise.

278. Bez ohledu na otázku, zda Tribunál právem konstatoval, že definice výrobkového trhu použitá Komisí pro účely použití článku 102 SFEU byla nesprávná, což není předmětem projednávaného kasačního opravného prostředku [117], je třeba v každém případě konstatovat, že se Tribunál nedopustil pochybení, když měl v bodě 1954 napadeného rozsudku za to, že bez ohledu na zjištěnou velikost podílů Servier na trhu nebyly pokuty uložené Servier nepřiměřené.

[116] – Viz mé stanovisko ve věci Generics (UK) a další (C-307/18, EU:C:2020:28, body 113 a 114 a citovaná judikatura).

[117] – K tomuto bodu viz mé stanovisko přednesené dnešního dne v souběžně probíhající věci C-176/19 P, Komise v. Servier a další.

279. Tribunál tímto poukázal zejména na to, že Komise zohlednila skutečnost, že se Servier dopustila několika protiprávních jednání, byť samostatných, ale vztahujících se k témuž přípravku a ve velké míře ke stejným zeměpisným oblastem a k týmž obdobím. Jak Tribunál připomněl v bodě 1951 napadeného rozsudku, v tomto kontextu se Komise za účelem zabránění potenciálně nepřiměřenému výsledku rozhodla omezit u každého protiprávního jednání výši hodnoty tržeb uskutečněných Servier, zohledněné pro účely stanovení základní částky pokuty. Komise tak provedla opravu, která vedla k průměrnému snížení všech tržeb týkajících se jednotlivých jednání porušujících článek 101 SFEU o 54,5 % (bod 3128 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

280. Konečně zatřetí tvrzení Servier, podle kterého měly být pokuty sníženy, protože sankcionované dohody údajně nevedly k jakémukoli oddálení vstupu na trh, musí být rovněž zamítnuto. Jak totiž bylo uvedeno v bodech 139 až 141, 171 a 211 výše, z hlediska práva hospodářské soutěže není důležité, zda by společnosti generických léčiv vstoupily v případě neexistence dohod na trh dříve s ohledem na budoucí vývoj v oblasti patentů, který v okamžiku uzavření dohod nebyl znám a nezávisel na vůli stran. Rozhodující otázkou je, zda byla možnost takového vstupu na trh vyloučena v důsledku toho, že strany nahradily rizika normální hospodářské soutěže praktickou spoluprací. Dovolávat se vývoje v oblasti patentu, ke kterému došlo po uzavření dohody a nezávisle na ní, znamená zaměňovat vnitřní škodlivost dohody o vyloučení z trhu za úplatu a její schopnost vyvolat omezující účinky v okamžiku jejího uzavření s možností, že taková dohoda nemusí mít později žádné skutečně významné účinky na hospodářskou soutěž z důvodu okolností nezávislých na vůli stran, například pokud je patent zrušen v důsledku žaloby třetí osoby.

281. Z výše uvedeného vyplývá, že výtka vycházející z pochybení Tribunálu při posouzení závažnosti protiprávních jednání a přiměřenosti pokut musí být rovněž zamítnuta, stejně jako důvod kasačního opravného prostředku týkající se údajných pochybení Tribunálu při posuzování pokut jako celku.

2. K pokutě uložené Servier na základě dohody Lupin (třetí část pátého důvodu kasačního opravného prostředku)

282. Z vyjádření v bodech 229 a 235 tohoto stanoviska vyplývá, že třetí části pátého důvodu kasačního opravného prostředku je třeba vyhovět a že napadený rozsudek a sporné rozhodnutí musí být zrušeny v rozsahu, v němž stanovily jako datum ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin pro Irsko, Belgii, Maďarsko a Českou republiku 6. květen 2009.

283. Ve svých písemnostech a svých návrhových žádáních [118] Servier navrhuje, aby Soudní dvůr nově určil jako datum ukončení protiprávního jednání přestavovaného dohodou Lupin v uvedených zemích data, kdy na trh vstoupila společnost Sandoz, a sice, podle bodu 410 odůvodnění sporného rozhodnutí, červen 2008 v případě Irska, červenec 2008 v případě Belgie, prosinec 2008 v případě Maďarska a leden 2009 v případě České republiky.

284. Z důvodu nedostatečného odůvodnění sporného rozhodnutí týkajícího se ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin v uvedených zemích však není možné, aby unijní soud ověřil, zda data, která v něm Komise určila jako data ukončení protiprávního jednání, určila správně. Stejně tak není možné určit opodstatněnost případných dalších dat ukončení uvedeného protiprávního jednání.

[118] – Viz bod 53 tohoto stanoviska.

285. Soudní dvůr tudíž nemůže stanovit data ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin pro čtyři dotčené země a na základě toho nově stanovit pokutu, jak požadovala Servier. Za těchto podmínek musí být pokuta uložená Servier sporným rozhodnutím částečně zrušena v rozsahu, v němž byla uložena za toto protiprávní jednání v uvedených zemích.

286. Za tímto účelem je třeba připomenout, že podle bodu 3063 odůvodnění sporného rozhodnutí použila Komise v projednávaném případě metodiku stanovenou pokyny pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 1/2003 [119] [120].

287. Z bodu 3119 a následujících odůvodnění sporného rozhodnutí navíc vyplývá, že Komise uložila Servier pokutu za každou z pěti sporných dohod, které byly považovány za pět samostatných porušení článku 101 SFEU, a pokutu za porušení článku 102 SFEU. Pokud jde o pět pokut uložených na základě sporných dohod, Komise nejprve v souladu s metodikou pokynů pro výpočet pokut určila základní částku odpovídající součtu proměnné částky a (případně) dodatečné částky. Proměnná částka odpovídá upravené části hodnoty tržeb za zboží dotčené jednotlivými protiprávními jednáními vynásobené dobou jejich trvání. Vzhledem k tomu, že Komise v projednávaném případě neshledala přitěžující ani polehčující okolnosti, ani jiné modifikující faktory, odpovídají konečné částky pokut základním částkám.

288. Konečně z bodu 3124 a následujících odůvodnění a z článku 7 sporného rozhodnutí, jakož i z tabulky předložené před Tribunálem Komisí vyplývá, že Komise provedla tento výpočet pro každý členský stát dotčený každou z příslušných dohod a poté sečetla takto získané částky za účelem stanovení výše pokut uložených na základě každé z dohod [121]. Výše pokuty uložené Servier za protiprávní jednání tvořené dohodou Lupin pro všechny země dotčené uvedeným protiprávním jednáním činí 37 102 100 eur [čl. 7 odst. 5 písm. b) sporného rozhodnutí].

289. Vzhledem k částečnému zrušení sporného rozhodnutí na základě předchozích úvah, je tedy třeba zrušit pokutu uloženou Servier v rozsahu, v němž byla uložena za protiprávní jednání představované dohodou Lupin v Irsku, Belgii, Maďarsku a České republice, což odpovídá částce [*důvěrné*] eur.

290. Následující tabulka ukazuje, jak je tato částka stanovena.

[119] – Nařízení Rady ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

[120] – Úř. věst. 2006, C 210, s. 2.

[121] – Viz příloha G.1, předložená Komisí v odpovědi na dotaz Tribunálu ze dne 28. června 2016. Viz rovněž tabulka předložená Servier v příloze P.03 ke kasačnímu opravnému prostředku, vycházející ze způsobu výpočtu použitého Komisí ve zmíněné příloze G.1. Při tomto způsobu výpočtu se konečná výše pokuty uložené na základě dohody Lupin za každý členský stát získá následujícím způsobem: [(Upravená hodnota tržeb x Proměnná částka) x Doba trvání] + [Hodnota tržeb x Dodatečná částka] (dodatečná částka byla v rámci dohody Lupin stanovena ve výši 0 eur; viz bod 3139 odůvodnění sporného rozhodnutí). Takto získané částky za každý členský stát jsou poté pro každou z dohod sečteny.

	Upravená hodnota tržeb	Proměnná částka	Doba trvání	Konečná částka
IE	[*důvěrné*]	11 %	2,25	[*důvěrné*]
BE	[*důvěrné*]	11 %	2,25	[*důvěrné*]
HU	[*důvěrné*]	11 %	2,25	[*důvěrné*]
CS	[*důvěrné*]	11 %	2,25	[*důvěrné*]
Součet IE + BE + HU + CS				[*důvěrné*]
Součet všech zemí dotčených dohodou Lupin				37 102 100

291. Komisi následně přísluší, aby na základě článku 266 SFEU přijala opatření vyplývající ze zrušujícího rozsudku. Pokud se, tak jako je tomu v projednávaném případě, zakládá zrušení sporného rozhodnutí na procesní vadě, jako je nedostatek odůvodnění, a unijní soud sám nerozhodne o skutkové podstatě protiprávního jednání a o sankci, může orgán, jehož akt byl prohlášen za neplatný, pokračovat v řízení ve fázi konstatované protiprávnosti a znovu uplatnit svou sankční pravomoc [122].

3. Závěr týkající se pokut

292. Z výše uvedených úvah vyplývá, že pokuta uložená Servier na základě dohody Lupin musí být zrušena a že argumentace Servier týkající se pokut musí být ve zbývající části zamítnuta, takže zbývající část pokut, tak jak byla stanovena Komisí a Tribunálem, zůstává nezměněna.

C. Dílčí závěr

293. V souladu se závěry uvedenými v bodech 229, 235 a 289 tohoto stanoviska je třeba v návaznosti na vyhovění třetí části pátého důvodu kasačního opravného prostředku nejprve zrušit bod 5 výroku napadeného rozsudku v rozsahu, v němž zamítá návrh Servier na zrušení sporného rozhodnutí v části, v níž stanoví 6. květen 2009 jako datum ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin v Irsku, Belgii, Maďarsku a České republice, a v důsledku toho ukládá Servier pokutu za toto protiprávní jednání.

294. Dále je třeba zrušit čl. 5 písm. b) a čl. 7 odst. 5 písm. b) sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž stanoví 6. květen 2009 jako datum ukončení protiprávního jednání, kterého se dopustila Servier prostřednictvím dohody Lupin v Irsku, Belgii, Maďarsku a České republice, a zohledňují toto datum při výpočtu pokuty uložené Servier za toto protiprávní jednání [123].

[122] – Rozsudky ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, EU:C:2002:582, body 60 až 62 a 693 až 695), a ze dne 24. září 2019, Printeos a další v. Komise (T-466/17, EU:T:2019:671, body 56 až 58).

[123] – Tím nejsou dotčeny důsledky tohoto zrušení, pokud jde o závěr týkající se protiprávního jednání, které představuje dohoda Lupin ve vztahu ke společnosti Lupin (rozsudek ze dne 14. září 1999, Komise v. AssiDomän Kraft Products a další, C-310/97 P, EU:C:1999:407, bod 49 a násl.).

295. Konečně vzhledem k tomu, že žádný z ostatních důvodů uplatněných Servier nemůže obstát, musí být kasační opravný prostředek ve zbývající části zamítnut.

V. Náklady řízení

296. Článek 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora stanoví, že není-li kasační opravný prostředek opodstatněný nebo je-li tento kasační prostředek opodstatněný a Soudní dvůr vydá sám konečné rozhodnutí ve věci, rozhodne o nákladech řízení.

297. Předně čl. 138 odst. 3 jednacího řádu, který se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě čl. 184 odst. 1 téhož řádu, stanoví, že pokud měli účastníci řízení ve věci částečně úspěch i neúspěch, ponese každý z nich vlastní náklady řízení. Jeví-li se to však vzhledem k okolnostem v projednávané věci jako odůvodněné, může Soudní dvůr rozhodnout, že účastník řízení ponese vlastní náklady řízení a nahradí část nákladů řízení vynaložených druhým účastníkem řízení.

298. V projednávané věci měla Servier úspěch, pokud jde o třetí část pátého důvodu kasačního opravného prostředku týkající se data ukončení protiprávního jednání představovaného dohodou Lupin v Irsku, Belgii, Maďarsku a České republice, a Soudní dvůr může v této otázce vydat konečné rozhodnutí a sporné rozhodnutí zrušit. Servier však neměla úspěch, pokud jde o zbývající část její argumentace předložené v rámci sedmi důvodů jejího kasačního opravného prostředku.

299. Pokud jde o náklady související s řízením v prvním stupni, je třeba upřesnit, že tyto náklady jsou tímto řízením o kasačním opravném prostředku dotčeny pouze v rozsahu, v němž se týkají prvostupňových důvodů dotčených v uvedeném řízení o kasačním opravném prostředku.

300. S ohledem na uvedené okolnosti se jeví jako odůvodněné, aby Servier SAS, Servier Laboratories Ltd a Les Laboratoires Servier SAS společně a nerozdílně nesly vlastní náklady řízení a nahradily čtyři pětiny nákladů vynaložených Komisí v řízení o kasačním opravném prostředku, jakož i řízení v prvním stupni v rozsahu, v němž se tyto náklady týkají důvodů dotčených tímto řízením o kasačním opravném prostředku. Naproti tomu Komise ponese jednu pětinu vlastních nákladů řízení o kasačním opravném prostředku, jakož i řízení v prvním stupni v rozsahu, v němž se tyto náklady týkají důvodů dotčených tímto řízením o kasačním opravném prostředku.

301. Dále podle čl. 184 odst. 4 jednacího řádu může Soudní dvůr rozhodnout, že vedlejší účastník řízení v prvním stupni, který se účastnil písemné nebo ústní části řízení před Soudním dvorem, ponese vlastní náklady řízení. Vzhledem k tomu, že se EFPIA účastnila písemné části tohoto řízení o kasačním opravném prostředku, je tedy důvodné rozhodnout, že EFPIA ponese vlastní náklady řízení o kasačním opravném prostředku.

302. Konečně z ustanovení čl. 140 odst. 1 ve spojení s čl. 184 odst. 1 jednacího řádu vyplývá, že členské státy, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci, nesou své vlastní náklady řízení. V důsledku toho je třeba rozhodnout, že Spojené království ponese vlastní náklady řízení o kasačním opravném prostředku.

VI. Závěry

303. Na základě výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr rozhodl následovně:

„1) Bod 5 výroku rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 12. prosince 2018, Servier a další v. Komise (T-691/14, EU:T:2018:922), se zrušuje v rozsahu, v němž zamítá návrh na zrušení rozhodnutí Komise C (2014) 4955 final ze dne 9. července 2014 týkající se řízení podle článků 101 a 102 SFEU [věc AT.39612 – Périndopril (Servier)] v rozsahu, v němž toto rozhodnutí stanoví 6. květen 2009 jako datum ukončení protiprávního jednání v Irsku, Belgii, Maďarsku a České republice uvedeného v jeho čl. 5 písm. b), a v němž v důsledku toho stanoví výši pokuty uložené společnostem Servier SAS a Laboratoires Servier SAS v čl. 7 odst. 5 písm. b).

2) Bod 6 výroku rozsudku ze dne 12. prosince 2018, Servier a další v. Komise (T-691/14, EU:T:2018:922) se zrušuje v rozsahu, v němž se týká nákladů řízení vynaložených společnostmi Servier SAS, Servier Laboratories Ltd, Les Laboratoires Servier SAS a Evropskou komisí v řízení v prvním stupni, které se týkají prvostupňových důvodů dotčených tímto řízením o kasačním opravném prostředku.

3) Článek 5 písm. b) a čl. 7 odst. 5 písm. b) rozhodnutí C (2014) 4955 final se zrušují v rozsahu, v němž stanoví 6. květen 2009 jako datum ukončení protiprávního jednání v Irsku, Belgii, Maďarsku a České republice uvedeného v čl. 5 písm. b), a v němž v důsledku toho stanoví výši pokuty uložené společnostem Servier SAS a Laboratoires Servier SAS v uvedeném čl. 7 odst. 5 písm. b).

4) Pokuta uložená Komisí na základě čl. 7 odst. 5 písm. b) rozhodnutí C (2014) 4955 final společnostem Servier SAS a Laboratoires Servier SAS se zrušuje v rozsahu, v němž byla uložena za spáchání protiprávního jednání uvedeného v čl. 5 písm. b) zmíněného rozhodnutí v Irsku, Belgii, Maďarsku a České republice.

5) Ve zbývající části se kasační opravný prostředek zamítá.

6) Společnosti Servier SAS, Servier Laboratories Ltd a Les Laboratoires Servier SAS ponesou společně a nerozdílně vlastní náklady řízení a nahradí čtyři pětiny nákladů řízení Komise vynaložených v řízení v prvním stupni v rozsahu, v němž se tyto náklady týkají prvostupňových důvodů dotčených tímto řízením o kasačním opravném prostředku.

7) Společnosti Servier SAS, Servier Laboratories Ltd a Les Laboratoires Servier SAS ponesou společně a nerozdílně vlastní náklady řízení a nahradí čtyři pětiny nákladů řízení vynaložených Komisí v řízení o kasačním opravném prostředku.

8) Komise ponese jednu pětinu vlastních nákladů řízení vynaložených v řízení v prvním stupni v rozsahu, v němž se tyto náklady týkají prvostupňových důvodů dotčených tímto řízením o kasačním opravném prostředku.

9) Komise ponese jednu pětinu vlastních nákladů řízení o kasačním opravném prostředku.

10) European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations a Spojené království Velké Británie a Severního Irska ponesou vlastní náklady řízení související s řízením o kasačním opravném prostředku.“